

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

Ekonomická fakulta

Katedra obchodu a cestovního ruchu

Studijní program: N 6208 Ekonomika a management

Studijní obor: Obchodní podnikání

**Využití metod prostorové analýzy dat pro hodnocení intenzity
cestovního ruchu na Lipensku**

Vedoucí diplomové práce:

RNDr. Renata Klufová, Ph.D.

Autorka diplomové práce:

Bc. Lucie Zágorová

2009

Čestné prohlášení:

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „Využití metod prostorové analýzy dat pro hodnocení intenzity cestovního ruchu na Lipensku“ vypracovala samostatně na základě vlastního studia a poznatků, s použitím uvedené literatury a podkladových materiálů, které uvádím v příloženém seznamu.

V Českých Budějovicích dne 14. srpna 2009

.....
podpis

Poděkování:

Tímto bych chtěla poděkovat zejména paní RNDr. Renatě Klufové, Ph.D. za odborné vedení, věcné připomínky a ochotu při zpracování mé diplomové práce.

Dále děkuji všem, kteří mi poskytli potřebné informace, bez nichž by tato práce nemohla vzniknout.

Obsah

1	Úvod	3
2	Literární rešerše	5
2.1	Cestovní ruch	5
2.2	Geografický informační systém	8
2.2.1	Definování pojmu GIS	8
2.2.2	Využití GIS	9
2.2.3	Historie GIS	9
2.2.4	GIS – struktura a funkce, SW a HW.....	12
3	Cíl a metodika práce	17
3.1	Cíl práce	17
3.2	Pracovní hypotézy	17
3.3	Metodika práce	17
4	Analýza regionu Lipensko.....	19
4.1	Vymezení regionu.....	19
4.2	Historie území.....	20
4.3	Přírodní předpoklady.....	21
4.3.1	Geologický a geomorfologický potenciál.....	22
4.3.2	Hydrologický potenciál.....	22
4.3.3	Přírodní atraktivity.....	23
4.4	Kulturně-historické předpoklady.....	24
4.4.1	Významné zámky, hrady, zříceniny a církevní památky.....	25
4.4.2	Lidová architektura.....	25
4.4.3	Technické památky.....	26
4.4.4	Muzea a další zajímavosti.....	27
4.4.5	Kulturně-společenské a sportovní akce.....	28
4.5	Materiálně-technické předpoklady.....	28
4.5.1	Dopravní infrastruktura.....	29
4.5.2	Ubytovací a stravovací služby.....	30

4.5.3	Doplňkové služby.....	31
4.6	Demografické předpoklady.....	34
4.7	Sociálně-ekonomické předpoklady.....	34
4.8	Ekologické předpoklady.....	36
5	Analýza rekreačního potenciálu Lipenska.....	37
5.1	Index ekologické významnosti (ZÚ).....	37
5.2	Defertova funkce	39
5.3	Koeficient rekreační funkce území (KRF).....	41
5.4	Koeficient zbylého rekreačního potenciálu (ZRP).....	43
5.5	Koeficient rekreační významnosti.....	46
6	Modelování rekreačního potenciálu.....	49
6.1	Model přírodního rekreačního potenciálu	49
6.2	Model socioekonomického rekreačního potenciálu.....	52
6.3	Souhrnné modely přírodního a socioekonomického rekreačního potenciálu.....	56
7	Dotazníkové šetření.....	61
7.1	Výsledky dotazníkového šetření, diskuse a návrhy.....	62
8	Návrhy a doporučení pro rozvoj Lipenska a konkrétního produktu CR	77
9	Závěr.....	80
10	Summary.....	82
11	Seznam literatury a zdrojů informací	83
11.1	Odborné publikace.....	83
11.2	Internetové zdroje	84

Seznam tabulek, grafů a obrázků a map

Seznam příloh

1 Úvod

Cestovní ruch v České republice po roce 1989 prudce vzrostl. Po otevření hranic nejenže čeští turisté začali vyjíždět do zahraničí ve větší míře, ale také do naší republiky začali proudit zahraniční návštěvníci. Česká republika má co nabídnout – kulturně-historické památky, tradice a také krásnou přírodu.

Cestovní ruch je jednou z hlavních aktivit trávení volného času, dovolené a rekreace. Vedle těchto pro nás příjemných vlastností má nesporný ekonomický význam. Vytváří poptávku po mnoha ekonomických aktivitách, je tvůrcem pracovních míst, zdrojem devizových prostředků a dalších ekonomických a mimoekonomických přínosů. Jak velký význam má cestovní ruch pro rozvoj dané destinace ukazují i následující údaje. Přímý podíl cestovního ruchu na tvorbě hrubého domácího produktu se odhaduje na cca 3,0 – 3,5 %, při započtení přínosů dalších navazujících aktivit na cca 12 % HDP (2006). Cestovní ruch je také významným tvůrcem devizových prostředků. Z poměru příjmů a výdajů vyplývá aktivní devizové saldo 50 mld. Kč. Přímý podíl cestovního ruchu na celkové zaměstnanosti se odhaduje na cca 3,8 %, včetně navazujících odvětví na 12 – 13 %. ¹

Cestovní ruch přináší pozitivní vliv na ekonomiku a rozvoj regionu. Proto je v zájmu destinace usilovat o zatraktivnění a zvýšení návštěvnosti oblastí. Cestovnímu ruchu je třeba věnovat velkou pozornost, neboť je to oblast, která se v posledním desetiletí rozvíjí velmi rychle. Proto se také tato diplomová práce zabývá rozvojem cestovního ruchu, a to konkrétně v regionu Lipensko.

V souvislosti s novými potřebami a požadavky účastníků cestovního ruchu na kvalitu stráveného času se rozvíjí „nové“ formy turistiky. Při jejich rozlišování se zdůrazňuje určitý prvek. Tímto znakem může být například motiv účasti, věk, způsob dopravy. K „novým“ formám se řadí zejména formy spojené s profesními motivy – kongresový a incentivní cestovní ruch, dále formy zaměřené na určitý sport – cykloturistika, hippoturistika, lovecká a rybářská turistika, ale patří sem i dobrodružný cestovní ruch a venkovská turistika.

¹ Zdroj: www.magconsulting.cz

Jednotlivé formy turistiky obvykle kladou zvláštní požadavky na způsob realizace a zabezpečení služeb, což vyžaduje vyšší náročnost a flexibilitu v oblasti poskytovaných služeb a kooperaci všech zainteresovaných subjektů za účelem spokojenosti návštěvníka.

Rozvoj cestovního ruchu spočívá např. v účinné propagaci regionu, vzájemné spolupráci mezi soukromými a veřejnými subjekty cestovního ruchu, v neustálém zkvalitňování poskytovaných služeb pro návštěvníky a v mnoha dalších faktorech. Cílem je odstranění nedostatků v kvalitě služeb, zlepšení jazykové vybavenosti, budování infrastruktury cestovního ruchu a také zlepšení využívání kulturních a historických památek pro rozvoj cestovního ruchu. Z hlediska zahraničních turistů je hlavním úkolem přilákání turistů nejen do hlavních center cestovního ruchu, ale i do dalších méně navštěvovaných oblastí a také prodloužení doby pobytu. Důležité však je nejen přivábit zahraniční turisty, ale také domácí obyvatele ke strávení volného času doma.

V posledních letech zaznamenaly velký rozvoj geografické informační systémy a moderní kvantitativní metody. Na potenciál cestovního ruchu působí celá řada faktorů. S rostoucím počtem faktorů, které mají různý stupeň důležitosti, nastává situace těžko charakterizovatelná pouhým sledováním a popisem. V dnešní době vysoce rozvinuté oblasti počítačového softwaru se samo nabízí jejich využití pro analýzu pomocí moderních kvantitativních metod a geografických informačních systémů.

2 Literární rešerše

2.1 Cestovní ruch

Cestovní ruch je složitým sociálně ekonomickým jevem, který se dotýká celé řady základních ekonomických i mimoekonomických procesů společnosti (**Malá, 1999**). Je jevem mnohostranným a průřezovým, který se stává stále významnější složkou spotřeby obyvatelstva i stále důležitějším faktorem rozvoje národních ekonomik i ekonomiky světové. Dále se vymezuje cestovní ruch (tourism) podle definice **WTO**² jako činnost osoby, cestující na přechodnou dobu do místa mimo její běžné životní prostředí /mimo místo bydliště/, a to na dobu kratší než je stanovena³, přičemž hlavní účel její cesty je jiný než vykonávání výdělečné činnosti v navštíveném místě. Jiný účel cesty než vykonávání výdělečné činnosti znamená, že výdělečná činnost není v navštíveném místě založena na trvalém či přechodném pracovním poměru. To nevylučuje služební, obchodní a podobné cesty s pracovní motivací, které mají zdroj úhrady z pracovního poměru u zaměstnavatele v místě bydliště či firmy. **Pásková a Zelenka (2002)** definují cestovní ruch jako komplexní společenský jev, jako souhrn aktivit účastníků cestovního ruchu, souhrn procesů budování a provozování zařízení se službami pro účastníky cestovního ruchu včetně souhrnu aktivit osob, které tyto služby nabízejí a zajišťují, aktivit spojených s využíváním, rozvojem a ochranou zdrojů pro cestovní ruch, souhrn politických a veřejně-správních aktivit a reakce místní komunity a ekosystémů na vedené aktivity.

Podle **Foreta a Foretové (2001)** se v posledních desetiletích stal cestovní ruch významným celosvětovým fenoménem, zejména jako důležitá součást tzv. průmyslu volného času. Jeho ekonomické, ekologické, sociální, politické, kulturní a mnohé další dopady jsou neoddiskutovatelnou součástí proměn dnešního světa. Cestovní ruch je v deklaraci ze Setkání představitelů světového cestovního ruchu (Manila – WTO, 1997)

² Pramen definice: International Conference on Travel and Tourism Statistics. Conference Resolutions WTO, Madrid, July 1991

³ U mezinárodního cestovního ruchu tato doba činí jeden rok, u domácího cestovního ruchu 6 měsíců.

chápán jako prostředek zvyšování životní úrovně obyvatel zejména proto, že poskytuje ekonomické a sociální příležitosti venkovu.

Cestovní ruch vyžaduje určitou úroveň služeb, zejména pro volný čas. Neobejde se bez kvalitních ubytovacích a stravovacích zařízení a bez potřebné infrastruktury (komunikace, dopravní dostupnost). Rozdělení služeb cestovního ruchu je např. na základní služby cestovního ruchu (dopravní, ubytovací a stravovací) a další doplňkové služby (**Orieška, 1999**).

Pojem rekreace je vymezen jako činnosti a zážitky obvykle prováděné a získávané v rámci volného času a obvykle dobrovolně zvolené pro vlastní uspokojení, potěšení nebo tvůrčí obohacení. Může být též chápána jako proces aktivní spoluúčasti (**Horner, Swarbrooke, 2003**).

Malá (1999) uvádí sportovně orientovaný cestovní ruch jako aktivitu, která zahrnuje krátkodobé či dlouhodobější pobyty se sportovní náplní, zaměřené především na udržování a posilování zdraví a prohlubování morálních a volných vlastností člověka. V praxi nabírá zcela konkrétních forem dle druhu sportu, například horská či vysokohorská turistika, cykloturistika, vodní turistika, pěší turistika a řady dalších forem. Toto skriptum také definuje cestovní ruch orientovaný na poznání přírody a života v ní (fauny, flóry). Zahrnuje například návštěvu přírodních rezervací, národních parků, chráněných krajinných oblastí, odlehlých, výjimečných nebo velkolepých přírodních míst a atraktivit, vyznačujících se svou jedinečností. Sportovní a sportovně-turistický cestovní ruch je zaměřen na aktivní udržování kondice a často i na prožitky spojené s tzv. adrenalinovými sportovními aktivitami. Nejčastějšími formami jsou cykloturistika, vysokohorská turistika a vodní turistika (**Šíp, Kopačka, Štěpánek, 2001**).

Orieška (1999) charakterizuje sportovně rekreační služby z hlediska cíle účasti jako nejvýznamnější, které umožňují účastníkům aktivní využití přírodních a uměle vytvořených předpokladů pro rozvoj sportu, rekreace a turistiky.

O venkovském cestovním ruchu jako šanci pro rozvoj strukturálně postižených regionů a jejich trvalé udržitelnosti pojednává **Hrabánková a Hájek (2002)**. Venkovský cestovní ruch je situován do oblasti venkova s nízkou hustotou osídlení. Podle Národního rozvojového plánu (2001) může venkovská turistika oživit

problematické okresy a také bývalé vojenské újezdy podél česko-rakouských a česko-německých hranic.

Venkovský cestovní ruch je druh cestovního ruchu s vícedenním pobytem a s rekreačními aktivitami na venkově (pěší turistika, cykloturistika, projížďky na koních aj.) s ubytováním v soukromí nebo v menších hromadných ubytovacích zařízeních. Venkovský cestovní ruch, který ve sledované oblasti zahrnuje i příhraniční cestovní ruch, probíhající v příhraničních oblastech sousedních zemí zahrnující různé formy cestovního ruchu, přičemž typická je pěší turistika, představuje způsob rozvoje zaostávajících pohraničních oblastí. Příhraniční cestovní ruch může být podpořen mezinárodními dohodami (**Pásková, Zelenka, 2002**).

Podklady pro vypracování kapitol „Analýza regionu Lipensko“ a „Druhy produktů cestovního ruchu na Lipensku“ byly získávány z dostupné literatury, dále z různých tištěných materiálů (mapy, brožury) a zdrojem pro velkou část těchto kapitol se stal internet v podobě různých regionálních i celostátních serverů a webových stránek.

Autoři **Šíp, Kopačka a Štěpánek (2001)** představují jižní Čechy jako jednu z turisticky nejpřitažlivějších částí České republiky. Rozsáhlá publikace „Šumava – příroda, historie, život“ je svým obsahem, komplexností a encyklopedickým zpracováním jedinečným dílem, zachycujícím celý region české části Šumavy a okolí. Na jejím vzniku se podílí více než 80 renomovaných autorů ze všech vědních oborů. Jednotlivé kapitoly podrobně popisují geografii, geologii a hydrologii, podnebí a vegetační pásma, životní prostředí, faunu a flóru. Dále dějiny oblasti Šumavy, její kulturu, hospodářství, dopravu i turistiku.

Jiným zdrojem jednak obecných informací o Lipensku, tak přehled památek a doporučených tras pro turistiku, byly tištěné turistické průvodce (**např. David, Soukup, 2000**). Přehled turistických tras podává **Martanova publikace (1998)**, kde autor představuje Šumavu jako oblast, která nabízí mnoho nových míst k poznání. Rekreačním se návštěvníkům, hledajícím oddech po práci, nabízí Šumava nepřeberné možnosti aktivní relaxace.

Webové stránky Jihočeské centrály cestovního ruchu **www.jiznicechy.cz**, resp. **<http://projekt.jiznicechy.org/cz>** byly díky jejich obsáhlosti a přehlednosti důležitým zdrojem o jednotlivých přírodních i kulturních atraktivitách. Stránky dále poskytují

informace o ubytování, stravování, kulturních akcích, turistických produktech a informačních centrech v jižních Čechách.

2.2 Geografický informační systém

2.2.1 Definování pojmu GIS

Pojem geografický informační systém (GIS) se většinou používá pro označení geograficky, resp. prostorově orientované počítačové technologie, integrovaných systémů pro různé aplikace, jakož i nové disciplíny, které se velmi rychle vyvíjí a rozšiřují. Název této technologie pochází z anglického Geographic/Geographical Information System. Jednotlivé pojmy z této oblasti jsou často zaměňovány, používány v různých zemích či oborech v různých významech a někdy naopak splývají – jak v češtině, tak v angličtině.

Je poměrně těžké jednoznačně definovat GIS, protože existuje více různých přístupů k této problematice. Všeobecně jsou GIS většinou chápány jako speciální případ informačního systému, který je schopen provádět prostorové analýzy.

Při prostorových analýzách závisí výsledky na prostorovém uspořádání objektů a jejich vlastnostech. Jde tedy o soubor technik, které umí při analýze pracovat jak s informací o poloze objektu, tak s jeho popisnými informacemi.

Na základě úkolů, které mohou vykonávat, mohou být obecně definovány dva typy informačních systémů: výkonně-procesní a systémy na podporu rozhodování (**Komárková, Kopáčková, 2005**).

Neumann (1996) definuje GIS jako organizovanou kolekci počítačového technického vybavení, programového vybavení, prostorových dat a personálu utčeného k účinnému sběru, ukládání, údržbě, manipulaci, analýze a zobrazování všech forem geograficky vztažených informací.

Z novějších, více informaticky orientovaných definic, uvádím definici podle **Streita (1997)**: „GIS je na počítačích založený informační systém na získávání, obhospodařování, analýzu, modelování a vizualizaci geoinformací. Geodata, která

využívá, popisují geometrii, topologii, tematiku (atributy) a dynamiku (změny v čase) geoobjektů.“

Jako obecně použitelnou uvádím závěrem definici, kterou používá firma Environmental Systems Research Institute (ESRI) v materiálech ke svému systému pc ARC/INFO: „GIS je organizovaný soubor počítačového hardwaru, softwaru a geografických údajů (naplněné báze dat) navržený na efektivní získávání, ukládání, upravování, obhospodařování, analyzování a zobrazování všech forem geografických informací.“

2.2.2 Využití GIS

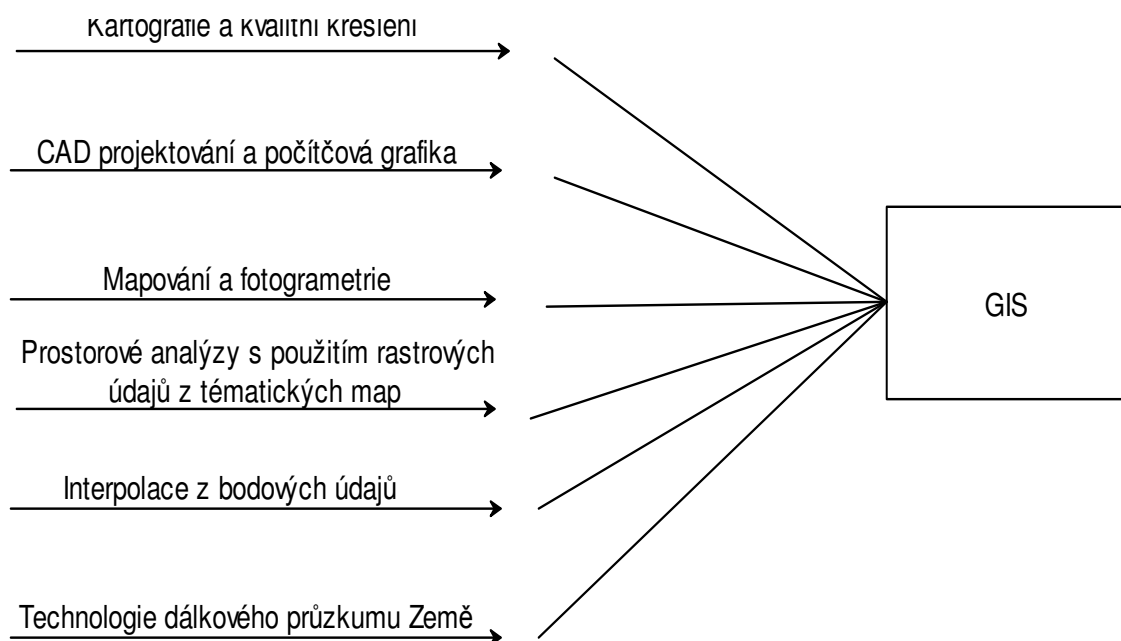
GIS zasahuje do mnoha vědních oborů a oblastí lidské činnosti. Jak uvádí **Voženílek (1998)**, GIS lze využívat například v těchto oblastech činnosti:

- Obchod – analýzy nalezení nejvhodnějších lokalit pro nové podnikatelské činnosti (na základě demografických dat jako je počet, věk, příjem, vzdělání atd.),
- V ochraně proti pohromám – modelování situací přírodních katastrof a vedení záchranných akcí,
- Distribuční společnosti – směřování a analýzy sítí,
- Životní prostředí – modely znečišťování životního prostředí a chování ekosystémů,
- Státní správa, městské úřady – evidenční a dynamický popis demografických znaků, dopravy aj.,
- Školy, zdravotnictví a jiné oblasti – opět evidenční charakter a ve školství výuková pomůcka.

2.2.3 Historie GIS

Geografické informační systémy se začaly využívat od 60. let 20. stol. Vznik GIS významně ovlivnily geografické kreslicí a zobrazovací systémy, analytické systémy (nástroje pro prostorové analýzy) a systémy pro statistické zpracování dat.

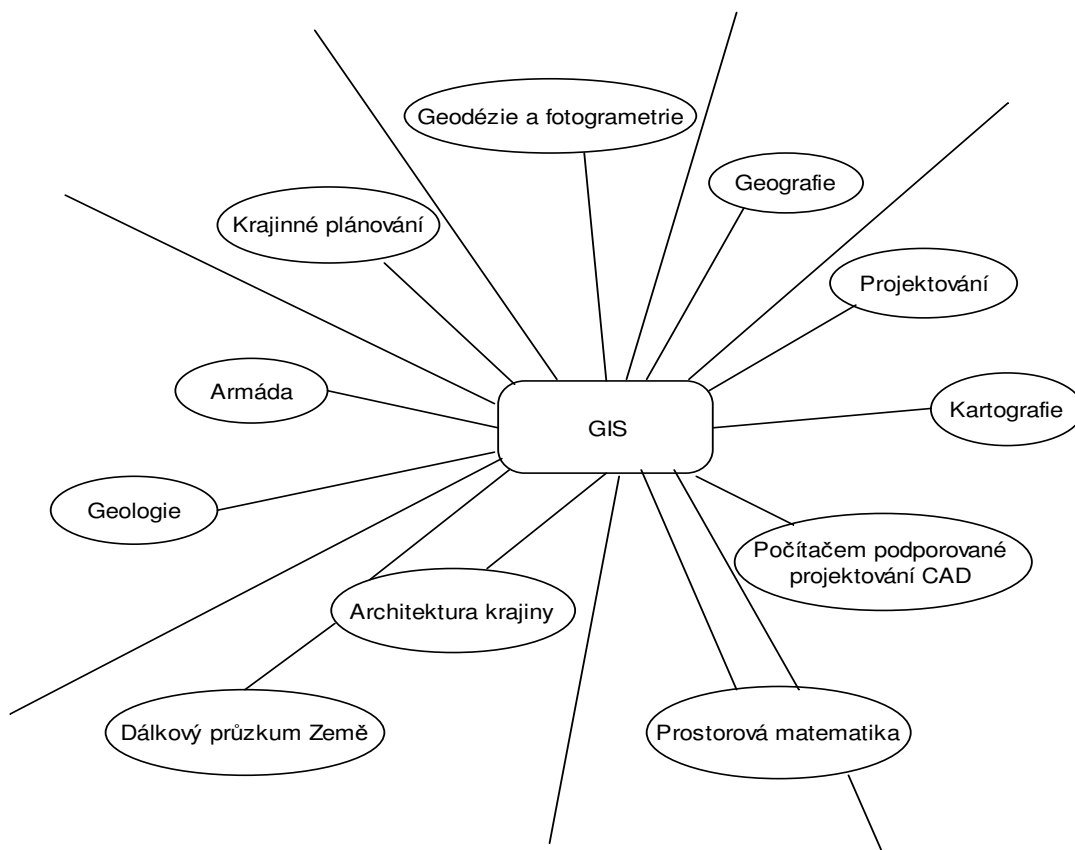
Obr. 1: GIS jako výsledek paralelního vývoje v mnoha oborech pracujících s prostorovými informacemi (zpracováno podle **Tučka, 1998**)



Na formování GIS se podílela i řada vědních oborů a oblastí lidské činnosti, např.:

- armáda
- krajinné plánování
- geologie
- DPZ
- CAD
- kartografie
- geografie
- geodézie a fotogrametrie
- projektování
- prostorová matematika
- epidemiologie

Obr. 2: Vědní disciplíny a oblasti lidské činnosti, které se podílely na formování GIS (zpracováno podle **Tučka, 1998**)



V 50. letech minulého století docházelo k stále větší automatizaci činností při tematickém mapování (atlas britské flóry, předpovědi počasí). V 50. a 60. letech se také rozvíjí CAD. V průběhu 60. let vzniká CGIS (Canadian Geographic Information System). Ten je považován za první geografický informační systém. Používal se v zemědělství, lesnictví, našel využití v oblasti rekreace, životního prostředí (např. vhodnost pro kopytnatce a vodní ptactvo). V následujících letech docházelo k rozvoji kvantitativních metod geografických analýz.

V 60. letech se objevují digitizéry (digitalizace map – vektorově) a plotry (tisk map – velké formáty).

V 70. letech vznikají komerční společnosti, zvyšuje se rychlost procesorů, dochází k dalšímu rozvoji CAD, CAM.

80. léta přináší další zvyšování rychlostí procesorů, integraci s grafikou. První praktické využití topologie (vztahů mezi prvky) se projevilo v systému US Bureau of the Census.

GIS stále proniká do nových oblastí lidské činnosti. Nachází uplatnění v oborech jako jsou přírodní zdroje, těžba ropy (např. geologické a geofyzikální údaje), plynárenské společnosti nebo armáda (např. zpracování informací z radarů).

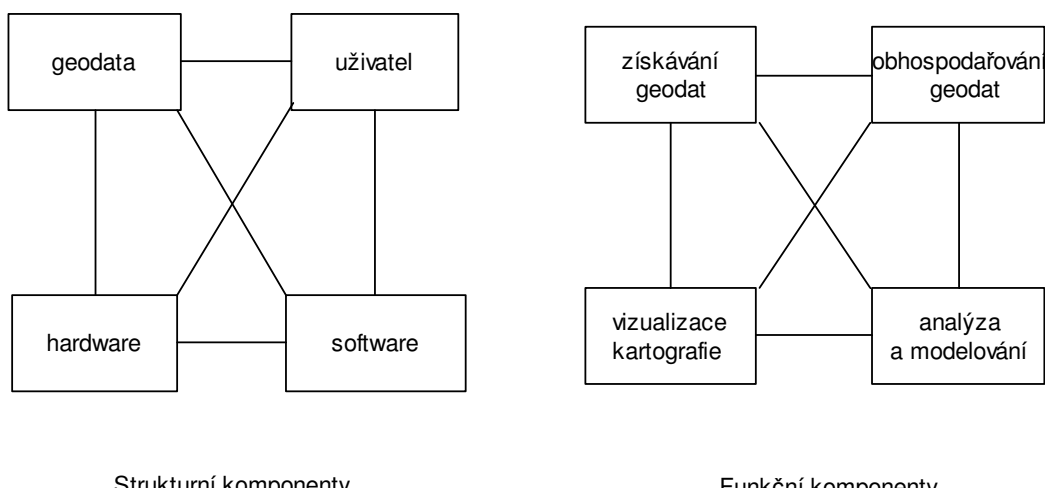
2.2.4 GIS – struktura a funkce, SW a HW

Jednotliví autoři uvádějí různé přístupy ke členění součástí GIS. Z práce **Tučka (1998)** je možné odvodit rozdělení GIS na složky:

1. hardwarovou,
2. softwarovou,
3. geografické údaje,
4. personální zdroje.

Podobně prezentuje svůj názor podle obr. 3 **Streit (1997)**.

Obr.3: Strukturální komponenty a hlavní funkce GIS (zpracováno podle Streita, 1997).



2.2.4.1 Hardware pro GIS

V současné době jsou podle **Tučka (1998)** GIS k dispozici na různých počítačových platformách – od personálních počítačů (PC) přes pracovní stanice až po víceuživatelské systémy. GIS vyžadují specializované periferie pro vstup a výstup údajů. Všechny tyto komponenty mohou pracovat v počítačových sítích. Hlavní hardwarová zařízení používaná při aplikacích GIS jsou:

- víceuživatelské systémy
- pracovní stanice (minipočítače)
- personální počítače
- kvalitní periferní zařízení
- digitizéry
- skener
- plotry
- tiskárny
- počítačová síť

Systémy s víceuživatelským procesorem používá mnoho uživatelů z oblasti státní správy a řídicích orgánů, hlavně se vzhledem na jejich vhodnost pro zpracovávání velkého objemu údajů. Jsou tedy vhodné pro práci s velkými databázemi.

Pracovní stanice (minipočítače) jsou nejpopulárnější hardwarovou platformou pro GIS. Jejich základem jsou obvykle rychlé procesory, pracující pod operačním systémem Unix a s přístupem na velké pracovní disky. Využívají také monitory s velkou rozlišovací schopností pro grafický výstup.

Vzhledem k pokroku ve výkonnosti procesorů jsou teď personální počítače také vhodné pro práci s GIS.

Mimořádně důležitá jsou i kvalitní periferní zařízení.

Digitizér je zařízení umožňující snímat průběh čar z analogového podkladu (např. mapy) a zjišťovat souřadnice bodů (čar).

Skener je zařízení pro konverzi analogového podkladu do digitální formy rozčleněním obrazu na obrazové elementy.

Plotry se používají k vytváření analogových (papírových) kopií map, případně jiných grafických výstupů (obrazy, grafy). Existují tři hlavní skupiny – perové, tryskové (ink-jet) a elektrostatické.

Tiskárny se používají na výstup textů nebo méně kvalitních (základních) grafických výstupů. Používají se velmi často a dovolují předběžnou kontrolu údajů, resp. výstup tištěné – textové podoby výsledků analýz.

Počítače mohou samozřejmě komunikovat mezi sebou s využitím speciálních propojení v počítačových sítích. Takto mohou být vytvořeny lokální sítě. Avšak možný je i kontakt vzdálených uživatelů pomocí telefonních linek a modemů.

Lokální síť – local area network – LAN, umožňují sdílení údajů nebo odeslání souborů na tiskárny. Lokální síť LAN mohou být pomocí telekomunikačních linek propojeny do globálních sítí – wide area network – WAN.

Vzhledem k vysokým požadavkům na výkonnost a kvalitu je hardwarové vybavení pro GIS relativně drahé. Spojení několika počítačů do počítačové sítě ulehčuje horizontální a vertikální integraci údajů a umožňuje zároveň efektivnější využití zařízení.

2.2.4.2 Software pro GIS

Existují různé přístupy ke členění softwarových složek GIS. Všeobecně se však uznává klíčová úloha geografické databáze nebo systému řízení této báze dat.

Obecně jsou GIS běžně tvořeny velkým počtem programových modulů. Schopnost ukládat a obhospodařovat prostorové údaje s použitím geografické databáze je nejdůležitější vlastností GIS.

Moduly pro sběr, resp. vstup údajů umožňují konverzi a verifikaci informací po převedení do digitální formy kompatibilní se systémem. Mezi zdroje patří mapy, senzorové vstupy a výsledky pozorování.

Úlohou modulů pro transformaci (restrukturalizaci) údajů je měnit formu údajů beze změny obsahu, resp. bez cíle vykonat analýzu. Patří sem postupy jako generalizace map, deklasifikace, změny měřítka, změny projekce atd.

Moduly pro (prostorové) analýzy umožňují dotazování a prohledávání geografické databáze, odvozené mapování resp. modelování procesů s použitím různých prostředků. Zahrnují také statistické analýzy, integraci prostorových údajů, analýzy obrazů, analýzy sítí atd.

Zobrazovací moduly a moduly pro tvorbu výstupů slouží k úpravám výsledků manipulace s údaji a analýz. Výstupy mohou mít podobu map, diagramů, tabulek, grafů buď na monitoru nebo na zařízeních pro grafický výstup.

Uživatelské prostředí/interface interpretuje příkazy uživatele a překládá je do formy pochopitelné systémem. Může být implementováno jako příkazový řádek nebo systém nabídek, či voleb (ikon). V současnosti se klade důraz na interaktivnost ovládání a výběr funkcí, k dispozici by měla být on-line dokumentace a nápověda pro softwarový systém, možnost nastavit specifický uživatelský profil (specifické volby, nastavení, výběr dat, adresářů atd.), otevřená modulární struktura systému.

Streit (1997) doplňuje tento výčet o programovací jazyk. Buď jde o možnost použít některý ze všeobecně používaných jazyků, jako je např. C++, Pascal apod. a včlenit zpracované aplikace do softwarového prostředí, anebo o speciální makrojazyk jako je např. AML v prostředí ARC/INFO.

2.2.4.3 Prostorové údaje

Podle průzkumů různých autorů více než 70 % nákladů na projekt GIS spočívá v získávání údajů. Prostorová databáze je hlavní položkou GIS. Typicky jsou prostorové databáze budovány s použitím topografických údajů z národních geodetických a mapovacích agentur. K nim se připojují specifická data projektu. Údaje lze získat z různých zdrojů. Termín primární údaje se někdy používá pro údaje přecházející přímo z měřicího zařízení do prostředí GIS (údaje DPZ, údaje z geodetických přístrojů se záznamem v digitální formě, údaje GPS, atd.). sekundární zdroje zahrnují zpracování údajů, které již byly kompilovány, ale vyžadují konverzi do počítačem čitelného formátu (např. letecké fotografie, digitalizace neb skenování map). Atributy mohou být importovány z externích zdrojů (databází) nebo mohou být zadány z klávesnice.

Protože prostorové údaje jsou hlavním komponentem GIS, jejich důležitost stále roste. Stále více údajů je prodáváných, anebo podléhajících licenci (pokud nejsou veřejně šiřitelné, např. vládní údaje), obvykle jsou specifickým způsobem udržované a aktualizované. Jiné údaje se naopak zveřejňují, stávají se přístupnými nejrozličnějším zájemcům, zvláště prostřednictvím počítačových sítí (**Tuček, 1998**).

3 Cíl a metodika práce

3.1 Cíl práce

Hlavním cílem diplomové práce je provést analýzu intenzity cestovního ruchu na Lipensku a jeho okolí včetně hodnocení atraktivity jednotlivých destinací. Bude provedena situační analýza regionu a zhodnocení potenciálu území pro rozvoj cestovního ruchu a zjištěna úroveň poskytovaných služeb.

Následující cíle navazují na předchozí analýzu a jsou z nich vyvozena doporučení pro další vývoj cestovního ruchu na Lipensku, včetně návrhů konkrétních turistických produktů.

3.2 Pracovní hypotézy

Sledované území Lipenska, které bude podrobněji popsáno v následujících kapitolách, je v současnosti používáno pro trávení volného času převážně v letních měsících a to za účelem aktivní dovolené. Lipenská nádrž a její blízké okolí je vyhledávanou atraktivitou především pro milovníky vodních sportů a pro příznivce turistiky a cyklistiky. V blízkém okolí jsou pro návštěvníky vybudovány jak turistické, tak i cyklistické stezky.

Ve skutečnosti je ale hlavní atraktivitou celé sledované oblasti Lipenská nádrž. Tento fakt se promítá i do intenzity cestovního ruchu – čím dále se obec od Lipenské nádrže nachází, tím méně je pro turisty přitažlivá a to se následně odráží i v klesající nabídce služeb cestovního ruchu ve větší vzdálenosti od Lipenské nádrže.

Nabídka služeb cestovního ruchu se navíc soustředí do větších obcí nebo do míst, kde se nachází další turistická atraktivita.

3.3 Metodika práce

Při zpracování diplomové práce byla využita primární i sekundární data. Primární data pochází z vlastního dotazníkového šetření. Sekundární data byla získána studiem literatury, odborných dokumentů, statistik, atlasů a map, novin, časopisů a webových stránek. Součástí tohoto kroku bylo i studium vhodných metod hodnocení atraktivnosti

jednotlivých destinací a potenciálu území pro jeho turistické využití (metody indexů), tak i moderní metody prostorové analýzy dat spolu s jejich zpracováním v prostředí GIS (prostorové metody, překryvné operace apod.).

Další důležité informace pro analýzu služeb cestovního ruchu, úrovně vybavenosti sledovaného území turistickou infrastrukturou, přírodních, kulturních a společenských atraktivit byly získány vlastním terénním šetřením.

Následovala konsolidace zjištěných informací a jejich zpracování pomocí matematicko-statistických metod a zároveň za použití programu ArcGIS.

Marketingový výzkum byl využit pro získání primárních informací, které posloužily jako základ k následujícímu zhodnocení této oblasti, zejména jejích předností a nedostatků, a z kterých vyplývají návrhy dalšího možného využití této oblasti cestovním ruchem. Byl sestaven projekt dotazování, který proběhl v období hlavní turistické sezóny. Pro získání potřebných dat byla využita i metoda řízeného rozhovoru s odpovědnými pracovníky turistického informačního centra.

4 Analýza regionu Lipensko

Následující rozložení na jednotlivé podkapitoly a jejich hlubší zkoumání umožní lépe poznat Lipensko jako celek. Cílem analýzy je poznat předpoklady a potenciál Lipenska, jejich vztahy, souvislosti a zákonitosti a tím odhalit příčiny krizových jevů.

4.1 Vymezení regionu

Lipensko je jednou z nejznámějších rekreačních lokalit střední Evropy, nachází se v jihozápadní části Jihočeského kraje u hranic s Německem a Rakouskem a svojí rozlohou zaujímá téměř 9 % jižních Čech. Oblast Lipenska lze rozdělit na několik relativně samostatných turistických destinací - Hornoplánsko, Lipno, Stožec, Volarsko a Vyšebrodsko. Region Lipenska je území, obklopující Lipenské jezero a horní tok Vltavy podél státní hranice s Rakouskem a Bavorskem. Území v tomto ohledu tvoří geomorfologicky uspořádaný celek vytvářející přirozený příhraniční mikroregion v jižní části Jihočeského kraje. Území Lipenska je od roku 1991 reprezentováno Svazkem Lipenských obcí, které sdružuje 14 místních měst a obcí. Jmenovitě se jedná o:

Tabulka č. 1: Svazek Lipenských obcí

• Obec Černá v Pošumaví	• Město Vyšší Brod
• Obec Frymburk	• Obec Ktiš
• Město Horní Planá	• Obec Nová Pec
• Obec Hořice na Šumavě	• Obec Stožec
• Obec Lipno nad Vltavou	• Obec Strážný
• Obec Loučovice	• Město Volary
• Obec Přední Výtoň	• Obec Zbytiny

Zdroj: www.lipensko.cz

Svazek svým územím pokrývá velkou část příhraniční oblasti Jihočeského kraje. Svoji rozlohou dosahuje téměř 10 % celkové rozlohy kraje a představuje tak největší mikroregion na území celého regionu jižních Čech.

Mapa č. 1: Svazek Lipenských obcí



Zdroj: www.lipensko.cz

4.2 Historie území

V minulosti tento kraj nelákal pravěké obyvatele k trvalejšímu osídlení. Na celém území nevzniklo před příchodem Slovanů žádné hradiště či sídliště. Ani slovanské kmeny nehostinný kraj zprvu příliš nevábil. Procházely tudy jen některé zemské stezky, z nichž nejvýznamnější byla Linecká, vedoucí od Lince k Vyšebrodskému průsmyku a

údolím Vltavy do nitra Čech. Její druhá větev zvaná Via regie byla položena o něco západněji a vedla od Weissenbachu do Oswaldského sedla a dále přes Vítkův Kámen, Výtoň, Frymburk a Světlík. Připomíná se již v r. 1142. většinu zdejšího území držel v době slovanské kmen Doudlebů, část také kmen další, snad Boletici. Po Slavníkovcích se kolem r. 1000 dostala celá oblast do rukou Přemyslovců, kteří postupně tuto pohraniční část svého knížectví prostřednictvím nově se formující šlechty a klášterů kolonizovali. Značné úsilí v tomto směru vyvíjeli především Vítkovci a jejich nejvýznamnější větev Rožmberkové, kteří postupně získali převážné území celých jižních Čech. S jejich podporou kolonizoval území při horním toku Vltavy řád cisterciáků. Sídlní strukturu regionu do značné míry ovlivnil historický vývoj, který s ohledem na skutečnost, že se valná část území nacházela v tzv. hraničním pásmu vyústil v zánik více než 80 sídel v daném území. Sídla zanikla především v souvislosti s nuceným odsunem početně velmi zastoupeného německého obyvatelstva po II. světové válce a v souvislosti s pozdější koncentrací obyvatel do větších měst a obcí, ve kterých byly soustředěny bytové a pracovní příležitosti a služby občanské vybavenosti. Dalším významným faktorem byla výstavba přehradní nádrže Lipno a v neposlední řadě také zvýšené zabezpečení státní hranice a s tím související omezení pohybu osob v pohraničí. Důsledky rozsáhlé výměny obyvatelstva po roce 1945 a téměř padesátileté vysoké ostrahy státní hranice jsou patrné i ve velmi nízké hustotě zalidnění Lipenska. V mikroregionu trvale žije v průměru necelých 20 obyvatel/km², přičemž ani v nejhustěji zalidněných oblastech nedosahuje hodnota tohoto ukazatele poloviny celorepublikového průměru. Značný negativní dopad měla historická obměna místního obyvatelstva mimo jiné na vzdělanostní strukturu místních obyvatel, která v současné době rovněž významným způsobem limituje rozvoj celého území a region řadí na úroveň nejvíce postižených území v České republice severozápadních Čech a severní Moravy.

4.3 Přírodní předpoklady

Unikátní a velice rozmanitá krajina Lipenska obsahuje prakticky vše, co může "srdce Evropy" nabídnout. Od rozlehlých lesů centrální Šumavy, přes majestátní horské hřebeny, křišťálově čistá ledovcová jezera, podhorské lučiny či jedinečná rašeliniště

s množstvím chráněných rostlin a živočichů, až po hojné vody divokého horního toku řeky Vltavy a poklidného Lipenského jezera - Lipensko poskytuje pro každého jedinečný prostor k volnému pohybu a relaxaci.

4.3.1 Geologický a geomorfologický potenciál

Horopisně patří Šumava do České vysočiny, její subprovincie Šumavská soustava. Dělí se na vlastní Šumavu a Šumavské podhůří. Do nejvýchodnějšího cípu nepatrnou částí (okolí Rybníka) zasahuje i Novohradské podhůří. Při západním okraji oblasti u hranice s Rakouskem leží Trojmezenská hornatina s podčepky Plešská hornatina, Novopecká kotlina a dále k jihovýchodu Vítkokamenská hornatina, Výtoňská kotlina a Lučská hornatina. Šumavu od Šumavského podhůří odděluje Vltavická brázda s Lipenskou přehradou. Šumavské podhůří zasahuje do popisované oblasti na jihu Vyšebrodskou vrchovinou, na východě Rožmberskou vrchovinou, na severu Frymburskou a Boletickou vrchovinou. Okolí Horní Plané tvoří Olšinská kotlina. Nejvyšší nadmořskou výšku dosahují vrcholy v Trojmezenské hornatině, vystupující jv. od Plechého – primát drží Smrčina (1333 mnm.), následují Hraničník (1283 m), Studničná (1160 m) a Bulík (1124 m). Vítkokamenské hornatině dominuje Vítkův kámen (1035 m), k dalším významnějším vrcholům patří Velký Plešný (1026 m), Bukový vrch (975 m) a Růžový vrch (939 m). Lučské hornatině dominuje Kaliště (993 m), důležitými body jsou i Jezevčí vrch (984 m), Luč (933 m), Medvědí hora (934 m), Hradiště (937 m), Uhlířský vrch (925 m) a Vyklestilka (887 m). V Šumavském podhůří dosahují vrcholy menších výšek – ve Vyšebrodské vrchovině drží primát Kraví hora (796 m), v Rožmberské je v popisované oblasti výraznější pouze Babín (815 m), ve Frymburské Liščí vrch (829 m) a v Boletické Kravský vrch (868 m).

4.3.2 Hydrologický potenciál

Vodopisně spadá celé popisované území až na výjimky do povodí Vltavy, která (spolu se svými přítoky) odvádí vodu z celých jižních Čech. Zmíněnými podmínkami je několik potoků v jižní a jz. části oblasti, ve sníženině pod Vítkovým kamenem při státní hranici, které odtékají do Rakouska a tedy do povodí Dunaje, např. Otínský, Světlá, Horský, Mlýnský a Lhotecký. Vltava, pramenící pod Černou horou, tvoří současně i

výraznou osu tohoto území. Kromě ní tu nenajdeme žádné jiné řeky. Z jejích přítoků můžeme jmenovat jen některé větší potoky – zprava Hamerský, Pestřici, Ježovou, Lipový, Menší Vltavici, Větší Vltavici s přítokem Bystrá a Dubnický, zleva – Slaninku, Ostřici, Olšinu, Lukavický, Černý, Náhlavský, Kyselovský a Kleštínský. Z vodních nádrží je dominujícím fenoménem Lipenská přehrada, jedna z největších vodních nádrží v republice, vybudovaná v letech 1950-59. Má rozlohu 4870 ha a při nejvyšším vzdušném hladiny zadržuje 306 mil. kubíků vody. Špičkový odtok z ní vyrovnává vodní nádrž Lipno II, dlouhá 2,5 km s vodní plochou 45 ha. Z rybníků je daleko největší Olšina (138 ha), ležící již v okrajové části vojenského újezdu Boletice, z dalších můžeme jmenovat Pláničský (9 ha), Lomský (4 ha) a Certlov.

4.3.3 Přírodní atraktivita

Oblast Šumavy patří k imisemi nejméně poškozeným územím ve střední Evropě a spolu s Bavorským lesem tvoří největší středoevropskou plochu, označovanou někdy jako „plíce Evropy“. Velmi vzácné jsou zdejší fauna a flóra, které je nutné zachovat i pro příští generace. Proto byla v r. 1963 zřízena Chráněná krajinná oblast Šumava, jejíž nejceněnější části vyhlásila vláda České republiky v r. 1991 za Národní park Šumava. Do oblasti Lipenska zasahuje Národní park pouze malou částí v nejvyšších příhraničních partiích – klidovou zónou Trojmezí – Smrčina. K CHKO patří území na pravém břehu Lipenské přehrady až po úroveň Přední Výtoně, na levém břehu plocha jz. od silnice Frymburk – Černá v Pošumaví – Květušín a oblast severně od Hůrky, Horní Plané a Perneku. K nejcenějším lokalitám popisovaného území patří oblast Smrčiny s rozlehlými horskými smrčinami místy pralesovitěho charakteru, ležící na území Národního parku Šumava, dále pak některá rašeliniště, jako Račínské, Multerberské, U Kapliček a Bobovec, žulová Čertova stěna s kamenným mořem, balvanitým korytem Vltavy a přirozeným suťovým lesem na svazích hory Luč aj. Popisované území patří do oblasti hercynské květeny, která se vyznačuje malou pestrostí druhů, ale často hromadným výskytem. V nejvyšších částech východní Šumavy rostou místy některé vysokohorské druhy rostlin, jako psineček skalní, lipnice

alpínská a zimolez modrý, které se tu uchovaly z dřívějších studených dob. Vrcholy a svahy hor pokrývají horské smrčiny s jedlím, jeřábem a klenem, v nižších polohách i bukem. V chudém podrostu můžeme na vlhkých místech najít dřípatku horskou a kamzičník rakouský. Na horských loukách rostou různé druhy ostřic, ale i druhy vzácné, jako starček podalpský, zběhovec jehlancovitý a hořec panonský (Anděra, Zavřel, 2003). Rašeliniště pokrývají rašeliníky a mechy, vyskytují se tu porosty borovice lesní a blatky, mokřadní olšiny, místy i kleč, bříza a nízké formy vrb, v přízemním patru suchopýry, vlochyň, klikva, vřes, rosnatka okrouhlostá, brusnice, černýš luční, vraní oko, tučnice, vachta trojlistá, různé druhy vstavačů, kosatec sibiřský aj. V nižších podhorských oblastech na loučkách je bohatě zastoupena hajní květena, mj. bledule, prvosěnka, jaterník, sasanka hajní, kokořík, konvalinka, kopytník, vemeník, výjimečně i měsícnice a lýkovec obecný, z vyšších poloh sem pronikají dřípatka a prha arnika. Na skalách se místy objevuje žlutě kvetoucí teplomilná tařice skalní, na stráních hojně rostou hvozdík kartouzek, kostřava přitvrdlá, rmen barvířský či dobromysl obyčejná, na mokřích loukách u potoků blatouchy, řeřišnice luční, pomněnka, devětsil, orsej a podběl. Co se týče fauny, dnes tu můžeme občas narazit na lišku, kunu lesní či jezevce, z vysoké zvěře vzácně na jelena, velmi často na srnce. Žijí zde divoká prasata, z polní zvěře především zajíc. V rozlehlých horských lesích se ještě místy vyskytuje tetřev hlušec, běžní jsou ptáci datlovití, sovy, z dravců je nejčastější káně, z drobného ptactva např. křivky, čížkové, hýlové, vzácnější ořešník kropenatý či kos horský, u kamenitých horských potoků žije skorec vodní a konipas horký. Hojní jsou i plazi, především ještěrka živorodá, užovka, slepýš a také zmije obecná, často se vyskytují i na rašeliništích, kde mívá rezavé či černé zbarvení bez charakteristické klikaté čáry na hřbetě.

4.4 Kulturně-historické předpoklady

Oblast Lipenska je lokalitou, která návštěvníkům nabízí nepřeberné množství historických, kulturních a technických památek. Tyto mnohdy unikátní skvosty jsou živým důkazem sounáležitosti generací místních obyvatel s nespoutanou šumavskou přírodou a skvělou ukázkou vynalézavosti, zručnosti a technické vyspělosti jejich

tvůrců. Nejruznější celoročně pořádané akce, tradiční historické slavnosti, festivaly či koncerty, turisty nechají nahlédnout "pod pokličku" místních zvyklostí a tradic a okusit pohostinnost jihočeského venkova. Na své si přijdou i milovníci muzeí a galerií, jejichž expozice s rozmanitým tematickým zaměřením jsou mnohdy velice unikátní.

4.4.1 Významné zámky, hrady, zříceniny a církevní památky

Nejstarší dochované stavební památky na tomto území vznikly v období gotiky: v polovině 13. století rodové sídlo Rožmberků – hrad Rožmberk, v roce 1259 cisterciácký klášter ve Vyšším Brodě, nejpozději začátkem 14. století strážný hrad Vítkův kámen. K dalším zajímavým gotickým stavbám patří kaple sv. Prokopa a kostel sv. Oldřicha z r. 1361 v Loučovicích, kostel sv. Tomáše z 1. poloviny 14. století v osadě Svatý Tomáš, kostel sv. Kateřiny z poloviny 13. století v Hořicích, jádro kostelů sv. Markéty v Horní Plané, sv. Bartoloměje ve Frymburku a sv. Bartoloměje ve Vyšším Brodě. V Rožmberku se dochovaly zbytky městského opevnění ze 14. století, gotická jsou některá jádra zdejších domů. Vzácnými památkami jihočeské pozdní gotiky jsou rožmberský kostel sv. Mikuláše z 15. – 16. století, kostel sv. Filipa a Jakuba z let 1515-23 v Přední Výtoni a kostel sv. Michaela v Horním Dvořišti. Renesance se v popisované oblasti objevila jen málo, především výstavbou nového křídla na hradě Rožmberk, některými měšťanskými domy ve stejnojmenném městě a radnicí (dnes romanticky přestavěnou) a několika domy ve Vyšším Brodě. Barokní jsou další rožmberské a vyšebrodské městské stavby, kostely v Hodňově, Černé v Pošumaví (upraven novorománsky), poutní kaple na Dobré Vodě v Horní Plané, fara ve Světlíku, Lomský dvůr, opatství vyšebrodského kláštera aj. Období historizujících slohů 19. století zanechalo svou vizitku v podobě romantické novogotické úpravy hradu Rožmberka, přestavby některých kostelů, loveckého zámku ve svatém Tomáši, poutní kaple Panny Marie Sněžné nad Vyšším Brodem.

4.4.2 Lidová architektura

V oblasti se dochovala řada cenných památek lidové architektury, především typicky zděných patrových uzavřených statků hornorakouského typu. Nejhezčí stojí v Perneku,

vesnické památkové zóně, ale i v Pihlově, Žlábků, Horní Plané, Olšině, Herbertově aj. Chráněnou památkou je i rodný dům Adalberta Stiftera v Horní Plané.

4.4.3 Technické památky

Technické památky Lipenska dokládají neobyčejnou činnost a vynalézavost místních obyvatel, s níž dokázali řešit nejpalčivější problémy příhraniční oblasti vyplývající z drsných přírodních podmínek a jsou mnohdy zcela unikátní ukázkou technické vyspělosti a umu zdejších stavitelů, kteří bez výraznějších zásahů do nespoutané šumavské přírody vytvořili skutečné technické i architektonické skvosty. Důkazem, že tyto památky neztratily v průběhu staletí svého využívání nic ze své původní geniality a jedinečnosti je také skutečnost, že jsou v mnoha případech stále funkční, ať již jako součást běžné obslužnosti regionu Lipenska, nebo coby turistická atrakce. Na Lipensku se tak můžete kupříkladu seznámit s historickou tradicí plavení dřeva, které bylo z těžko přístupných šumavských hvozdu splavňováno Schwarzenberským kanálem a dále pak po řece Mühl, později po Vltavě. S bohatou dřevařskou tradicí regionu souvisí také stavba loučovických papíren, nezkrotnosti toku Vltavy v úseku mezi Loučovicemi a Vyším Brodem bylo využito k výstavbě vyšebrodské elektrárny, ve své době zcela nevídané stavby a prakticky první velké hydrocentrály na území tehdejší Rakousko-Uherské monarchie. "Vyšebrodská elektrická místní dráha", která byla v úseku mezi Lipnem nad Vltavou a Rybníkem ve své době rovněž vybudována především jako prostředek pro usnadnění přepravy dřeva ze šumavských lesů, je v provozu dodnes. Jedním z téměř zapomenutých šumavských unikátů je kupříkladu také vodní rozvaděč v obci Želnavě. K technickým památkám se řadí i Lipenská přehrada – první poválečné vodní dílo, které vytvořilo největší umělou plochu v tehdejší ČSR, bylo vybudováno na horním toku řeky Vltavy u dřevařské osady Lipno s cílem využití energetického potenciálu řeky. V oblasti Lipna byly postupně vybudovány dva přehradní stupně. Lipno I je hlavní přehradou a níže po proudu byla nad Vyším Brodem postavena přehrada Lipno II jako vyrovnávací nádrž.

4.4.4 Muzea a další zajímavosti

Historie a kultura Lipenska je velmi bohatá, o čemž se můžete přesvědčit návštěvou některého z mnoha místních muzeí či galerií. Tematické zaměření expozic je velmi rozmanité a vsutku netradiční - naleznete zde jak expozice věnované v minulosti zaniklým, případně znovu obnoveným tradicím, významným osobnostem nerozlučně spjatým s tímto malebným koutem jižních Čech, anebo technickým památkám či prostě osobité historii regionu. Stejně jako mnoho poutních míst a vycházkových tras, spjatých s osobností nejznámějšího "básníka a spisovatele Šumavy" Adalberta Stiftera, je lákavým zastavením milovníků tradice a historie také muzeum Adalberta Stiftera zřízené v jeho rodném domku v Horní Plané, které prostřednictvím stálé memoriální expozice nabízí seznámení se se Stifterovým dílem, a při návštěvě dalších rozmanitých výstav pořádaných v průběhu roku také možnost poznání mnoha historických míst, tradic a kulturních památek regionu. Obec Hořice na Šumavě, proslulá svou tradicí Hořických pašijových her pořádaných již tradičně v rámci "hořického kulturního léta", se také pyšní Muzeem Pašijových her. Další zajímavou expozici nabízí hořické Muzeum radiopřijímačů. Volarské muzeum, jehož expozice se nachází v jednom z unikátních historických volarských roubených domů, nabízí rovněž zajímavé výstavní expozice týkající se nejen města samotného, ale kupříkladu také městem procházející významné historické obchodní cesty, tzv. Zlaté stezky spojující ve středověku České Budějovice s hornorakouským Linzem. Návštěvu cisterciáckého kláštera ve Vyšším Brodě můžete spojit s prohlídkou tamního Poštovního muzea, jehož expozice sídlící v udově opatství kláštera mapuje dějiny poštovníctví od 16. století až po současnost. Zajímavou tematickou expozicí, která dozajista stojí za návštěvu, je informační centrum Vodní elektrárny Lipno, které nabízí množství informačních panelů, názorný model elektrárny, videoprojekci či prohlídku provozu samotné elektrárny. Další je muzeum Schwarzenberského plavebního kanálu ve Chvalšínách.

4.4.5 Kulturně-společenské a sportovní akce

Kraj je bohatý na řadu zábavných a kulturních akcí, které zpestřují životy místních, ale i náhodných návštěvníků. V květnu se zde pořádají dětské dny, například ve Frymburku se každoročně v rámci dětského dne koná soutěž v chytání ryb pro děti na místní pláži, kterou pořádá Český rybářský svaz ve Frymburku. Dětský den v Loučovicích nabízí divadelní představení, pohádkovou cestu plnou překvapení, koncerty, šermířské představení, tancování, soutěže pro rodiče s dětmi. Začátkem června se každoročně pořádají Frymburské slavnosti. V červenci pak začíná výstava ve Stožci (obecní úřad), kde návštěvníci mohou shlédnout jak žijí živočichové Šumavy, jejich pobytová znamení, stopy a způsob života. V polovině měsíce července se pořádá Markétská pouť v Horní Plané. Návštěvníci, kteří navštíví Lipensko v období velkých prázdnin, by určitě neměli vynechat kulturní, sportovní a společenské akce v Černé v Pošumaví. Součástí programu bývají jachetní závody, mezinárodní karavaning sraz, Lipnofest a další. V srpnu probíhá ve Stožci sportovní klání pro děti i dospělé ve venkovním areálu IS. Účastníci mohou vyzkoušet točení káči, drápky, tlučení špačků aj. Velice oblíbené jsou i Hořické pašijové hry (Hořice na Šumavě) – unikátní divadelní představení prezentující utrpení a smrt Ježíše Krista. Před představením je možné navštívit Muzeum Pašijových her v Hořicích na Šumavě, kde je expozice o historii tohoto unikátního divadelního představení a projít si krátkou naučnou stezku od Muzea kolem bývalého divadla, trasou obnovené křížové cesty, kterou dříve herci také chodívali. V srpnu probíhají také Volarské slavnosti dřeva, Poutní mše v Stožecké kaple a Svatobartolomějský trh a pouť ve Vyšším Brodě, kde je pro všechny návštěvníky k vidění přehlídka historických řemesel, doplněná o bohatý kulturní program. V měsíci září se pak ve Stožci každoročně uskutečňuje mezinárodní mistrovství světa v tlučení špačků, což je staročeská hra, odpalování dřevěného tvarovaného špalíčku dřevěnou holí. Na konci října se ve Frymburku koná drakiáda pro děti i pro dospělé.

4.5 Materiálně-technické předpoklady

K materiálně-technickým předpokladům patří především úroveň sítě dopravních, ubytovacích, stravovacích, kulturních, sportovních a dalších zařízení sloužících

cestovnímu ruchu. Region Lipensko se nachází v jižním až jihozápadním cípu Jihočeského kraje a tvoří hranici s Horním Rakouskem a Bavorskem. Díky výhodné poloze prakticky uprostřed Evropy je velmi dobře přístupný nejen pro domácí, ale také zahraniční turisty.

4.5.1 Dopravní infrastruktura

Doprava je jedním ze základních předpokladů rozvoje cestovního ruchu. Překlenuje prostorové rozdíly mezi místem bydliště občana a místem cestovního ruchu a vytváří tak možnosti spotřeby. Vztah dopravy a cestovního ruchu je vztahem oboustranným, protože rozvoj jednotlivých forem a druhů cestovního ruchu vyvolává vznik nových forem dopravy, rekonstrukci existující a výstavbu nové dopravní sítě, výrobu dopravních prostředků respektujících požadavky cestujících a tedy i účastníků cestovního ruchu.

Lipensko je ze severních a východních oblastí České republiky a ze sousedního Rakouska dobře dostupné po *silnici E 55* (Praha - České Budějovice - Linz), na kterou se napojují místní dopravní uzly. Důležitým místním spojením je *páteřní komunikace E 39* (Volary - Český Krumlov) a *silnice č. III/163* (Černá v Pošumaví - Frymburk - Lipno nad Vltavou - Vyšší Brod - hranice s Rakouskem).

Tabulka č. 2: Přibližné vzdálenosti a doby trvání cesty vozem z vybraných měst

Výchozí bod	Přibližná vzdálenost (km)	Přibližná doba trvání cesty
Praha	190 km	3 hod. 15 min.
České Budějovice	60 km	1 hod.
Vídeň	235 km	3 hod. 45 min.
Linz	60 km	1 hod. 30 min.
Mnichov	270 km	4 hod. 15 min.
Pasov	75 km	1 hod. 45 min.

Zdroj: Plánovač tras společnosti Škoda Auto, a.s.

Autobusové spojení zajišťuje v rámci pravidelné linkové dopravy v regionu několik dopravců. Jízdenky zpravidla není potřeba rezervovat dopředu, jízdné se platí přímo řidiči po nástupu do vozidla. Cesta autobusem na Lipensko z krajského města Českých Budějovic přes Český Krumlov trvá v závislosti na trase spojení (60 - 70 km) přibližně od 1 hod. 45 min. do 2 hod. 45 min. Spojení z Prahy či dalších vzdálenějších center zajišťují pravidelné linky, je ale třeba počítat s nutností přestupů a tedy také delší dobou cestování. Mezinárodní dopravní linky končí ve větších městech - Praze, Plzni či Českých Budějovicích. Mezinárodní vlaková spojení vedou přes České Budějovice, kde lze dále přesednout na některý z místních spojů vedoucích přímo na Lipensko. Železniční spojení na Lipensku zajišťuje trať Číčenice - Volary - Černý Kříž. V Černém Kříži se trať dělí ve směru na Stožec a dále Nové Údolí (konečná na hranicích se SRN - Haidmühle). Druhá trasa pokračuje směrem k Lipenské údolní nádrži do Nové Pece a Horní Plané, odkud se stáčí na východ k Hořicím na Šumavě, Českému Krumlovu a Českým Budějovicím. V jižní části území ze směru od Horního Dvořiště vede železnice přes Vyšší Brod do Lipna nad Vltavou. Nejbližší veřejné mezinárodní civilní letiště je v hornorakouském městě Linz, další letiště mezinárodního významu jsou pak v Praze-Ruzyni a ve Vídni, poněkud vzdálenější je německý Mnichov. Kvalitní navazující spojení jsou zajištěna jak veřejnými dopravními prostředky, tak i při využití osobního automobilu - v takovémto případě se doporučuje pronájem vozidla přímo na některém z letišť.

4.5.2 Ubytovací a stravovací služby

Poskytování ubytovacích služeb je významným předpokladem rozvoje cestovního ruchu. Jejich úkolem je umožnit přenocování nebo přechodné ubytování účastníkům cestovního ruchu mimo místo jejich trvalého bydliště, včetně uspokojení dalších potřeb, které s přenocováním nebo přechodným ubytováním souvisejí, tedy především služby stravovací. Stravovací služby umožňují uspokojování základních potřeb výživy účastníků cestovního ruchu během jejich přepravy i pobytu v cílovém místě.

Ubytovací služby poskytují ubytovací zařízení, která můžeme dělit podle různých hledisek. Za základní se považuje členění na hromadná ubytovací zařízení a ubytování v soukromí. Hromadná ubytovací zařízení se zařazují do kategorií hotely a obdobná

zařízení (s možností stravování – hotel, hotel garni, motel, hotel, penzion) a jiný hromadná ubytovací zařízení – chatová osada, kemp, turistická ubytovna. Ubytování v soukromí je individuální ubytování v domech, chatách, chalupách, pokojích apod., které jsou pronajímány majitelem.

Ubytovací zařízení můžeme dále dělit podle časového využití na celoroční, dvousezónní a jednosezónní nebo podle druhu na tradiční, doplňková a ostatní. K tradičním patří hotely, penziony, motely, ubytovací hostince, ale i botely, aparthotely, horstely a další. Doplňková ubytovací zařízení tvoří chaty, bungalovy, rotely, kempy a všechna ostatní sezónní zařízení. Mezi ostatní ubytovací zařízení patří i ubytování ve studentských kolejkách a domovech mládeže v době, kdy nejsou využívány pro svůj původní účel.

Lipensko svým návštěvníkům nabízí nespočet možností pro ubytování – od komfortně vybavených apartmánů, přes kvalitní, příjemné hotely a útulné domácky zařízené penziony či ubytování v soukromí až po ekonomicky výhodné autocampingy a chatové osady.

4.5.3 Doplňkové služby

Doplňkové služby mají zpříjemnit a zatraktivnit pobyt návštěvníka regionu. Poskytování těchto služeb je předmětem zájmu majitelů a provozovatelů ubytovacích a stravovacích zařízení, dalších podnikatelů, ale i místních spolků, svazů a sdružení. Jejich kvalita podstatnou mírou ovlivňuje spokojenost účastníků cestovního ruchu. Jedná se zejména o propagační a informační služby, zaměřené na představení regionu a jeho zajímavostí a služeb nejširšímu okruhu návštěvníků, opravárenské služby (autoservis, cykloservis), placené komunální služby pro obyvatele (kadeřnictví, holičství, čistírna atd.), zdravotnické služby a další. V oblasti Lipenska působí v současné době 7 turistických center, která poskytují informace o regionu, o aktuálním přehledu kulturních a sportovních akcí, nabízí propagační materiály, zajišťují prodej map a pohlednic, fotografických materiálů a suvenýrů, denního tisku, dále poskytují informace a zprostředkování ubytování a v některých případech také on-line rezervace pobytů či možnost využití internetu apod.

Tabulka č. 3: Přehled informačních center včetně jejich provozní doby a kontaktů

Název, adresa	Provoz	Kontakt
Infocentrum Černá v Pošumaví 382 23 Černá v Pošumaví	červenec – srpen	tel.: +420 380 744 248 e-mail: info@fopcentrum.cz
Infocentrum Lipno nad Vltavou Lipno nad Vltavou 87 382 78 Lipno nad Vltavou	Po-Pá 10:00 – 12:00; 13:00 – 17:00	tel.: +420 380 736 053 fax: +420 380 736 054 e-mail: info@lipno.info
Infocentrum Vyšší Brod Náměstí 104 382 73 Vyšší Brod	<u>červen – srpen</u> : Po-Ne 9:30 – 20:00 <u>květen, září</u> : Út-So 9:30 – 18:00; Ne-Po – zavřeno <u>říjen – duben</u> : Po-Pá 7:30 – 16:00; So-Ne – zavřeno	tel.: +420 380 746 627 fax: +420 380 746 305 e-mail: infocentrum@vyssibrod.cz
Informační centrum – Občanské sdružení Vítkův Hrádek osada Sv. Tomáš (Přední Výtoň)	červen – září	tel.: +420 380 735 014 e-mail: obecqv@iol.cz
Kulturní informační centrum Horní Planá Náměstí 8 382 26 Horní Planá	<u>červenec – srpen</u> : Po-Ne 8:00 – 18:00 <u>ostatní měsíce</u> : Po-Ne 7:30 – 16:00	tel./fax: +420 380 738 008 e-mail: info@horniplana.cz
IS Správy NP a CHKO Šumava 384 44 Stožec	<u>červenec – srpen</u> : Út-Ne 8:00 – 16:30 <u>červen, září</u> : Út-Ne 8:30 – 15:30	tel.: +420 388 335 014 e-mail: stozec@npsumava.cz
Infocentrum Volary Česká 71 384 51 Volary	<u>květen – září</u> : Út-Ne 10:00 – 17:00	tel.: +420 388 302 210 e-mail: mailto:email:pospisilova@mestovolary.cz

Zdroj: Internetové stránky TIC

Pro získání potřebných informací i mimo běžnou provozní dobu lipenských infocenter mohou návštěvníci využít informační panel s dotykovou obrazovkou umístěný v obci Lipno nad Vltavou. Prostřednictvím této služby, fungující nepřetržitě, se rychle dozví například informace o možnostech ubytování, naleznou zde tipy

na výlety, aktuální kalendář kulturních akcí, předpověď počasí či záběry z panoramatických kamer. Informační panel rovněž umožňuje on-line návštěvu internetové prezentace Lipensko či dalších významných stránek informujících o možnostech cestovního ruchu v Jihočeském kraji či sousedním Horním Rakousku - jedná se zejména o stránky Informačního systému cestovního ruchu Jihočeského kraje nebo regionu Mühlviertel.

V rámci projektu „Jižní Čechy pohádkové“ fungují v regionu Lipenska také tzv. pohádkové kanceláře. Pro rodiny s dětmi a dospělé s dětskou duší jsou zde k dispozici nejen tradiční turistické informace a služby, ale také mnoho suvenýrů, propagačních materiálů a pozvánek na akce pořádané v jihočeském pohádkovém království.

Tabulka č. 4: Přehled turistických center

Název, adresa	Telefon	E-mail, www
FOP Černá v Pošumaví 382 23 Černá v Pošumaví	+420 380 744 248	cerny.fop@seznam.cz
TIC ASK Nová Pec	+420 388 339 093	asktic@tiscali.cz
Turistické centrum Atlas Přední Výtoň Přední Výtoň 56 382 27 Přední Výtoň	+420 380 735 932	vyhlidka@post.cz

Zdroj: Internetové stránky TIC

V regionu Lipenska se nachází celá řada půjčoven sportovního vybavení, které disponují nejrozmanitější nabídkou vybavení a sportovních doplňků pro trávení aktivní dovolené. Početné je zejména zastoupení půjčoven kol a cykloturistického vybavení, vybavení pro vodní sporty (lodky, kanoe, rafty), dále pak půjčovna motokár. V souvislosti se zvyšující se oblibou adrenalinových vodních sportů se rozšiřuje nabídka pro příznivce windsurfingu či kiteboardingu, kvalitním zázemím oplývá také nabídka rybářského vybavení. V období zimy jsou pak zájemcům o lyžování k dispozici špičkově vybavené půjčovny lyží a lyžařského vybavení.

4.6 Demografické předpoklady

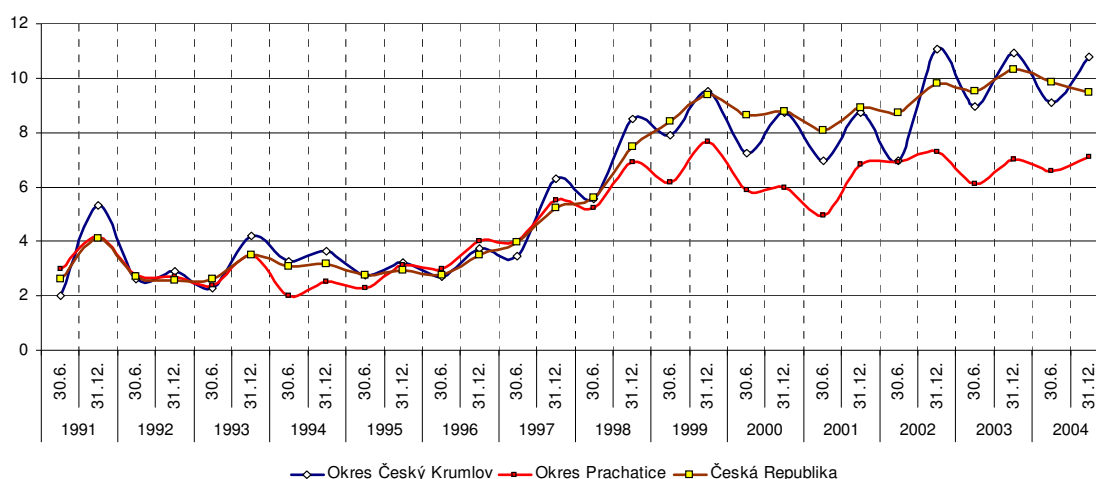
Města a obce ležící v okolí vodní nádrže Lipno a horního toku řeky Vltavy jsou sdružována dobrovolnou nepolitickou organizací Svazkem Lipenských obcí. Celková rozloha mikroregionu je 849,33 km², což představuje 8,5 % celkové rozlohy Jihočeského kraje. Sdružení bylo založeno 4. června 1991 a v současné době zahrnuje 14 obcí českokrumlovského (Černá v Pošumaví, Frymburk, město Horní Planá, Hořice na Šumavě, Lipno nad Vltavou, Loučovice, Přední Výtoň a město Vyšší Brod) a prachatického (Ktiš, Nová Pec, Stožec, Strážný, město Volary, Zbytiny) okresu s celkovým počtem 16 649 obyvatel. Mikroregion má převážně venkovský charakter s velmi nízkou hustotou zalidnění (necelých 20 obyvatel na km²). V devíti obcích žije méně než 2 000 obyvatel, naopak největší město Volary má přibližně 4 000 obyvatel.

4.7 Sociálně-ekonomické předpoklady

Z hlediska hospodářství vždy celý region patřil k chudším podhorským a příhraničním oblastem s převažujícím zemědělstvím a řemeslnickou malovýrobou. Mezi tradiční hospodářská odvětví regionu patří zemědělská výroba, pivovarnictví, pastevectví, těžba a zpracování dřeva, textilní výroba, sklářství, papírenství a tiskařství, těžba a zpracování železných rud, rašeliny a grafitu. Současná situace na území Lipenska se od historického vývoje příliš neliší. Region je stále převážně průmyslově-zemědělskou oblastí. Avšak vzhledem k tomu, že již v minulosti se oblast profilovala jako rekreační lokalita, existuje zde významné zastoupení služeb cestovního ruchu. Region však stále v této oblasti disponuje značnými rezervami a zaměstnanost ve službách nedosahuje ani poloviny hodnoty, která je běžná v regionech s obdobným potenciálem pro rozvoj cestovního ruchu. Převažujícím typem podniků nabízejících služby cestovního ruchu jsou na území Lipenska subjekty obchodní, potravinářské, ubytovací a zvláště pohostinské. Dopady historického vývoje, zejména pak pokračujícího trendu útlumu činnosti v zemědělství a pokračující úpadek místních průmyslových podniků v důsledku rostoucí konkurence v rámci globálního trhu jsou zcela nasnadě a v regionu Lipenska se projevují především velmi vysokou hladinou nezaměstnanosti, která v některých obcích dosahuje až téměř 19 %, přičemž se

nevyhýbá ani populačně větším centrům. Nezaměstnanost v regionu navíc díky výše uvedeným skutečnostem vykazuje značný trend sezónnosti (rozdíl v míře nezaměstnanosti v období zimních a letních měsíců činí mnohdy až 9 % v neprospěch zimy). To vše je doplněno negativní meziroční růstovou tendencí. Aktuální míra nezaměstnanosti patří mezi hlavní identifikované problémy mikroregionu v oblasti trhu práce a zaměstnanosti. Jedná se o slabou stránku území, která svým dopadem ovlivňuje celkovou socioekonomickou situaci území a je považována za jeden z faktorů, které mají dopad na atraktivitu území pro stávající i případně nové obyvatele území a do značné míry tak ovlivňuje celkovou demografickou situaci mikroregionu tj. vzdělanostní a věkovou strukturu místních obyvatel. Díky charakteru území, kde mezi významná hospodářská odvětví zaměstnanosti patří zemědělství a lesnictví, je sezónní nezaměstnanost zcela logicky velmi negativním faktorem ovlivňujícím životní úroveň místních obyvatel. Tuto skutečnost je potřeba vnímat jako velmi důležitou především proto, že i nadále bude pravděpodobně docházet k útlumu zemědělské produkce. Region se proto snaží v maximální možné míře zaměřit svoji pozornost na rozvoj perspektivního oboru služeb, a to zejména služeb cestovního ruchu, pro který v regionu existuje jednoznačně významný potenciál

Graf č. 1: Nezaměstnanost



Zdroj: Svazek Lipenských obcí

4.8 Ekologické předpoklady

Ekologické předpoklady zahrnují především příznivé přírodní prostředí, jako jsou čistota ovzduší, vod, potravin. Neuvážený rozvoj MTZ CR a s tím související nadměrná koncentrace turistů v krajině může negativně působit na ekologii krajiny a životního prostředí. Negativním jevům, provázejícím rozvoj CR v destinaci, lze předejít aplikací strategie dlouhodobě udržitelného rozvoje.

5 Analýza rekreačního potenciálu Lipenska

Analýza rekreačního potenciálu byla rozdělena do dvou částí. Jedna z nich je součástí této kapitoly a zabývá se analýzou rekreačního potenciálu pomocí jednoduchých indexů, sestavených několika autory, kteří se zabývají problematikou cestovního ruchu a jeho dopadů na určitá území.

V následující kapitole je pak analýza rekreačního potenciálu řešena sofistikovanějším způsobem pomocí programu ArcGIS za využití dostupných dat.

5.1 Index ekologické významnosti (ZÚ)

Tento index může být v jiné literatuře označen jako **zatíženost území rekreačním využitím** (Mariot, 1983). Udává závislost ubytovací kapacity na rozloze územní jednotky (katastru). Z indexu vyplývá jednoduchá závislost, čím vyšší index, tím větší zatíženost katastru.

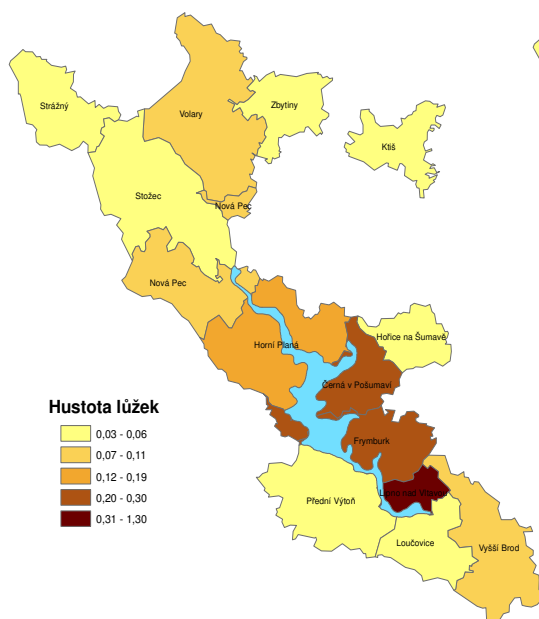
$$\text{Index ZÚ vychází ze vztahu: } ZÚ = \frac{L}{R} \quad \text{anebo} \quad ZÚ = \frac{L_a}{R}$$

Kde: L počet lůžek v rekreačních objektech určených jako pro individuální tak pro hromadnou rekreaci. Konečný počet lůžek tvoří součet lůžek v hromadných ubytovacích zařízeních a lůžek v objektech určených pro individuální rekreaci. Při stanovení počtu lůžek v těchto objektech pro individuální rekreaci bylo uvažováno s 5ti lůžky na každý takový objekt, čímž bylo minimalizováno riziko zkreslení údajů (mapa č. 2)

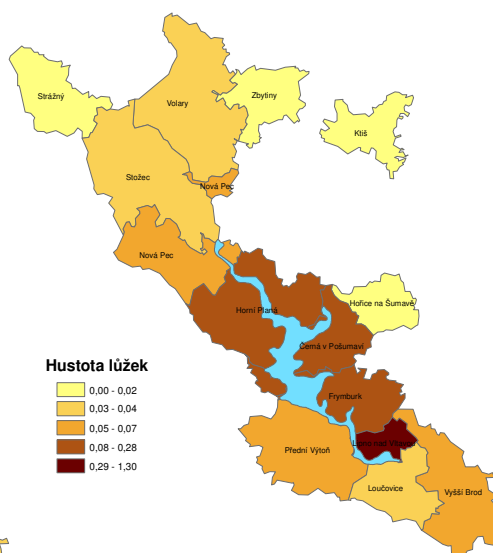
L_a počet lůžek v hromadných ubytovacích zařízeních (mapa č. 3)

R rozloha katastrálního území v ha

Mapa č. 2: Hustota lůžek všech rekreačních objektů v jednotlivých k.ú.



Mapa č. 3: Hustota lůžek hromadných rekreačních objektů v jednotlivých k.ú.



Mapa č. 2 znázorňuje hustotu lůžek na Lipensku. Vzhledem k relativně malé ploše obce Lipno nad Vltavou k celkovému počtu lůžek zde nabývá index ekologické významnosti nejvyšší hodnoty. Vezmeme-li v úvahu, že vodní nádrž Lipno tvoří hlavní atraktivitu sledovaného území, pak vyšší hodnoty v obcích kolem břehů Lipna nejsou překvapivé.

Obcí s nejmenším počtem lůžek a tím i s nejnižší hodnotou indexu ekologické významnosti se tak stala Ktiš, kde se nevyskytuje žádné hromadné ubytovací zařízení.

Ve většině obcí zejména ve větší vzdálenosti od Lipenské nádrže není nabídka z hlediska počtu lůžek tak nízká, jak by se dalo usuzovat. Důvodem může být

přítomnost jiné turistické atraktivity než je právě Lipenská nádrž. Příkladem jedné takovéto obce může být Vyšší Brod, který láká účastníky cestovního ruchu na cisterciácký klášter z roku 1259, který je unikátní památkou v celé České republice.

Mapa č. 3 zobrazuje situaci, kdy při výpočtu indexu ZÚ bylo počítáno pouze s lůžky hromadných ubytovacích zařízeních. Při porovnání obou obrázků si lze všimnout, že bez započítání lůžek v objektech individuální rekreace je oblast Lipenska nerovnoměrně zatížena a většina aktivit, souvisejících s cestovním ruchem, se soustředí k Lipenské nádrži. To je dáno tím, že právě vodní plocha je nejdůležitější atraktivitou celého sledovaného území.

5.2 Defertova funkce

Defertova funkce vyjadřuje intenzitu turistické aktivity na určitém území poměrem populace navštěvující a navštěvované. Zjednodušeně ji lze vyjádřit počtem lůžek na 100 trvale žijících obyvatel (Klufová, 2003).

Defertova funkce vychází ze vztahu: $D(f) = \frac{L * 100}{PO} \quad \text{anebo} \quad \frac{L_a * 100}{PO}$

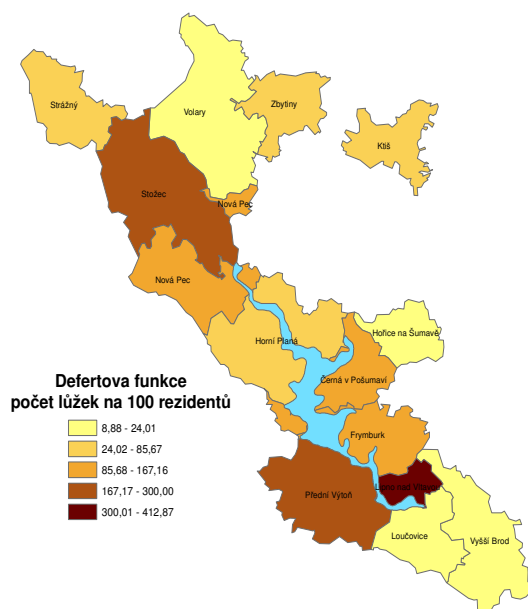
Kde: L počet lůžek v rekreačních objektech určených jako pro individuální tak pro hromadnou rekreaci, viz index ekologické významnosti (ZÚ) (mapa č. 4)

L_a počet lůžek v hromadných ubytovacích zařízeních (mapa č. 5)

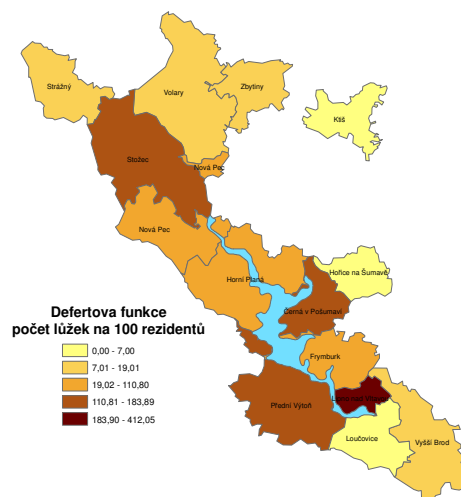
PO počet trvale žijících obyvatel v dané územní jednotce

Zobrazení Defertovy funkce je ovlivněno různými faktory, např. mírou využití lůžkové kapacity, formami cestovního ruchu, sezónností apod. V přímém vztahu mezi růstem tohoto ukazatele je růst alternativního, tzv. iritačního indexu - nevraživost rezidentů vůči návštěvníkům (Pásková, Šimková, Zelenka, 2007).

Mapa č. 4: Počet lůžek všech rekreačních objektů / 100 rezidentů v jednotlivých k.ú.



Mapa č. 5: Počet lůžek hromadných rekr. objektů / 100 rezidentů v jednotlivých k.ú.



Mapa č. 5 vyjadřuje poměr počtu lůžek na 100 trvale žijících obyvatel. Nejvyšších hodnot Defertovy funkce bylo dosaženo v obci Lipno nad Vltavou, což je způsobeno poměrně malým počtem trvale žijících obyvatel (pouze 614) vzhledem k vysokému počtu lůžek v rekreačních objektech v této obci. Oproti tomu poměr relativně nízkých hodnot počtu lůžek k relativně vysokým hodnotám počtu trvale žijících obyvatel mají obce Loučovice, Hořice na Šumavě a Ktiš nejnižší hodnotu tzv. indexu nevraživosti vůči turistům. Jinými slovy lze říci, že zatímco v těchto obcích jsou turisté vítáni s otevřenou náručí, tak v obcích Lipno nad Vltavou, Stožec, Černá v Pošumaví, Přední Výtoň turisté příliš oblíbení nejsou. Tuto interpretaci by mohlo potvrdit či vyvrátit dotazníkové šetření, zaměřené právě na zmíněný vztah.

Mapa č. 4 tento výklad částečně vyvrací a poukazuje na jiné, méně atraktivní obce, které jsou touto apatií zasaženy právě proto, že se v nich vyskytuje relativně vysoký počet objektů pro individuální rekreaci v poměru s počtem místních obyvatel, což vyplývá z údajů zveřejněných Českým statistickým úřadem.

5.3 Koeficient rekreační funkce území (KRF)

Koeficient rekreační funkce území nám podává dobrý přehled o stavu individuální rekreace v jednotlivých katastrech. Koeficient byl sestaven Kuchařovou (1984) a pro účely této práce je použit pro vyjádření dopadu jak individuální tak i hromadné rekreace na celkovou rekreační funkci územní jednotky.

Hodnoty, které z něj vychází, určují rekreační funkci územní jednotky. Hodnoty vyšší než 2 znázorňují nadprůměrnou rekreační funkci.

Index KRF vychází ze vztahu: $\text{KRF} = \frac{L}{RP} \times \frac{R}{PO} \quad \text{anebo} \quad \frac{L_a}{RP} \times \frac{R}{PO}$
--

Kde: L počet lůžek v rekreačních objektech určených jako pro individuální tak pro hromadnou rekreaci, viz. index ekologické významnosti (ZÚ) (mapa č. 6)

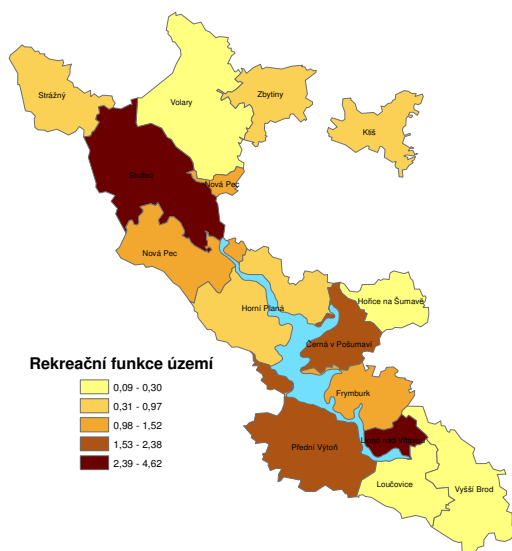
L_a počet lůžek v hromadných ubytovacích zařízeních (mapa č. 7)

R rozloha území v ha

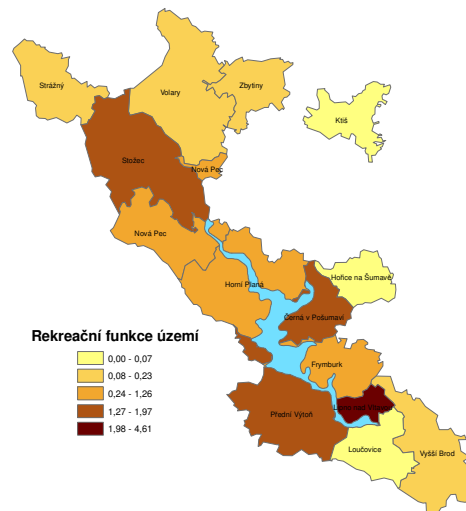
RPrekreační plocha v ha (součet vodních, lesních, lučních a pastvinných ploch a ploch trvalých kultur – ovocné sady, zahrady, chmelnice, vinice)

POpočet trvale žijících obyvatel v dané územní jednotce

Mapa č. 6: Hodnota KRF při započítání všech ubytovacích kapacit



Mapa č. 7: Hodnota KRF pouze při započítání ubyt. kapacit v hromad. zařízeních



V pracích Kuchařové (1984), Vágnera (1999), Fialové (2000) jsou hodnoty vyšší než 2 uváděny jako hodnoty nadprůměrné (Klufová, 2003). Průměrná hodnota tohoto indexu (na mapě č. 6) Lipenska je 1,33, což lze označit za poměrně vysokou rekreační funkci této lokality. Tato hodnota je navíc překročena v 7 obcích Lipenska, což představuje 50 % celého sledovaného území. Hodnoty nadprůměrné, tzn. vyšší než 2, bylo dosaženo ve 3 obcích. Zároveň lze říci, že v obcích s hodnotou indexu vyšší než 1,33 je dosaženo určité hranice, kde již není moc příležitostí pro rozšiřování ubytovacích kapacit. Činnosti vztahující se k rozvoji cestovního ruchu by se proto měly profilovat do zbylých obcí regionu, zejména do Horní Plané a Vyššího Brodu, kde existují rezervy pro další růst.

Maximální hodnoty (4,62) rekreační funkce je dosaženo v obci Lipno nad Vltavou, což je způsobeno poměrně vysokým počtem lůžek v porovnání s ostatními obcemi, ale i díky menší rozloze dané obce.

Horní Planá dosahuje hodnoty 0,97 rekreační funkce. Tato hodnota přestože vychází z počtu lůžek 1859, což je 2. nejvyšší počet lůžek ve sledované oblasti, je silně ovlivněna velkou rozlohou obce. Nepatrných hodnot indexu koeficientu rekreační funkce kromě výše zmíněné Horní Plané dosahují obce Loučovice, Volary, Vyšší Brod a Hořice na Šumavě. Jedním z hlavních důvodů, proč právě tyto obce dosahují nejnižších hodnot, může být existence vysoké konkurence v sousedních obcích, které na sebe vážou většinu turistů navštěvující tuto oblast.

Mapa č. 7 zobrazuje situaci, kdy do počtu lůžek nejsou zahrnuty objekty individuální rekreace. Je na ní zcela patrné rozmístění ubytovacích kapacit hromadných ubytovacích zařízení. To v podstatě kopíruje břehy Lipenské nádrže. Mimo tuto lokalitu, především v okrajové jižní a severní části sledovaného území, se tyto formy ubytování příliš nevyskytují. Důvodem této skutečnosti je menší počet turistických atraktivit nebo konkurenční vlivy sousedních obcí.

5.4 Koeficient zbylého rekreačního potenciálu (ZRP)

Koeficient zbylého rekreačního potenciálu slouží ke zjištění dalších rozvojových možností územních jednotek (katastrů) a k jejich následnému porovnání s dosavadním využitím rekreačního potenciálu. Tento koeficient umožňuje porovnávat území se značně rozdílnou rozlohou.

Tento koeficient je opakem KRF, měl by tedy platit vztah: čím větší je ZRP tím menší je KRF a obráceně. Čím vyšší je hodnota ZRP, tím vyšší je potenciál pro růst rekreačních možností v dané lokalitě. Pro důvěryhodnější zobrazení možností dalšího rozvoje území je využit index $ZRP_{(1)}$, jehož užitím dochází k nejmenšímu zkreslení. Pro lepší ilustraci poslouží srovnání níže uvedených map č. 8 a č. 9, které zobrazují rozdíl mezi použitím indexu ZRP a $ZRP_{(1)}$.

Index ZRP vychází ze vztahu:
$$\text{ZRP} = \frac{\text{RP}}{\text{L}} \times \frac{\text{R}}{\text{PO}} \quad \text{anebo} \quad \text{ZRP}_{(1)} = \frac{\text{RP}}{\text{R}} \times \frac{1}{\text{HZ}}$$

Kde: L počet lůžek v rekreačních objektech

R rozloha území v ha

RP . . . rekreační plocha v ha (součet vodních, lesních, lučních a pastvinných ploch a ploch trvalých kultur – ovocné sady, zahrady, chmelnice, vinice)

PO . . . počet trvale žijících obyvatel v dané územní jednotce

HZ . . . počet obyvatel na hektar určitého katastrálního území

Kuchařová (1984) sestavila stupnici hodnot, která slouží k porovnání území se značně rozdílnou rozlohou. Tato stupnice je znázorněna v níže uvedené tabulce č. 5. Pro účely této práce není tato stupnice dostatečně relevantní vzhledem k tomu, že je v číselném výčtu zahrnuta jak individuální rekreace tak i hromadná. Krajní hodnoty v tabulce č. 6 jsou sestaveny na základě kvintilů programem ArcView 9.2.

Tabulka č. 5: Stupnice hodnot

Interval ZRP	Možnosti rozvoje
0,00 – 0,99	Malé
1,00 – 1,99	Nižší
2,00 – 3,99	Střední
4,00 – 5,99	Nadprůměrné
6,00 – 9,99	Velké
10,00 +	Maximální

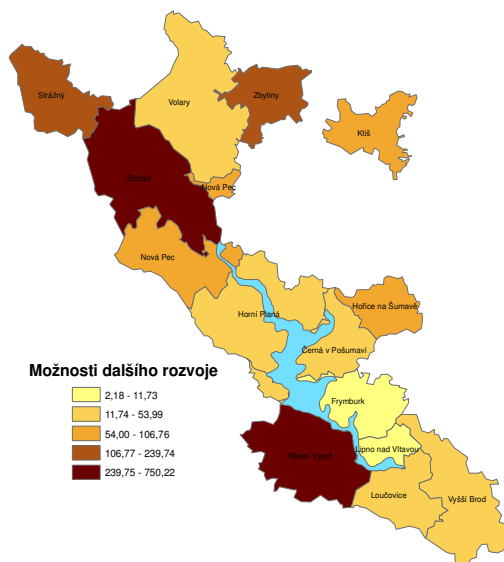
Zdroj: Kuchařová, 1984

Tabulka č. 6: Stupnice hodnot

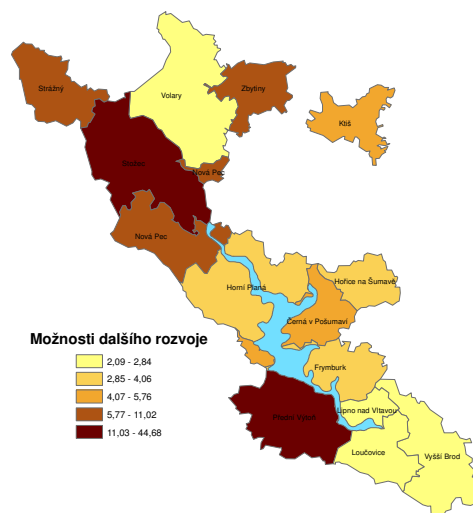
Interval ZRP	Možnosti rozvoje
0,00 – 2,84	Malé
2,85 – 4,06	Průměrné
4,07 – 5,76	Nadprůměrné
5,77 – 11,02	Velké
11,03 +	Extrémní

Zdroj: autorka, 2009

**Mapa č. 8: Hodnoty ZRP dosažené při
započítání počtu lůžek**



**Mapa č. 9: Hodnoty ZRP dosažené díky
hustotě obyvatel**



Na první pohled je patrné, že na mapě č. 9 je více možností pro rozvoj oblasti. Kdybychom vycházeli z mapy č. 8, znamenalo by to, že obce zejména podél břehů Lipenské nádrže a další obce znázorněné žlutou barvou mají malé množství dalšího rozvoje. To by ovšem odporovalo tvrzení, že indexy ZRP a KRF jsou ve vzájemné opozici.

Mapa č. 9 nepracuje s daty lůžkových kapacit jako je tomu u mapy č. 8. Na mapě č. 9 je uvažováno pouze s rekreační plochou a hustotou zalidnění jednotlivých katastrů. Navíc podle stupnice uvedené v tabulce č. 4 dosahuje 50 % sledovaného území nadprůměrné hodnoty co se týče možností dalšího rozvoje.

Podle stupnice uvedené v tabulce č. 3 by naopak 28 % území disponovalo maximální možností dalšího rozvoje.

Největší potenciál pro růst rozvoje tak podle tabulky č. 4 mají obce s nejmenšími hodnotami hustoty zalidnění, není vyloučen ani růst některých obcí podél břehů vodní

nádrže Lipno. Navíc umožňuje vyvozovat, že vyšší potenciál mají jak obec Volary tak obce v jihovýchodním cípu sledovaného území. Především tyto obce ležící v jihovýchodním sektoru jsou obklopeny turisticky atraktivní krajinou, vhodnou díky své členitosti pro cyklo- i pěší turistiku.

5.5 Koeficient rekreační významnosti

Tento koeficient se využívá ke zjištění rekreační významnosti na základě druhu rozložení ploch (např. louky, lesy, vodní plochy,...). Na základě tohoto indexu můžeme uvažovat o možnosti další výstavby v daném katastru. Míra významnosti jednotlivých ploch se stanoví pomocí přepočtových koeficientů, které stanovují váhu významnosti určitého druhu ploch.

Hodnoty tohoto indexu se pohybují v rozmezí 0 až 1 a celý vztah tohoto indexu vychází z následujícího vzorce.

$$\text{Index KRV vychází ze vztahu: } \mathbf{KRV = \frac{REDP}{R}}$$

*Kde: REDP . . . redukovaná plocha k. ú. (koeficient * výměra plochy v rámci k. ú.)*
R rozloha území v ha

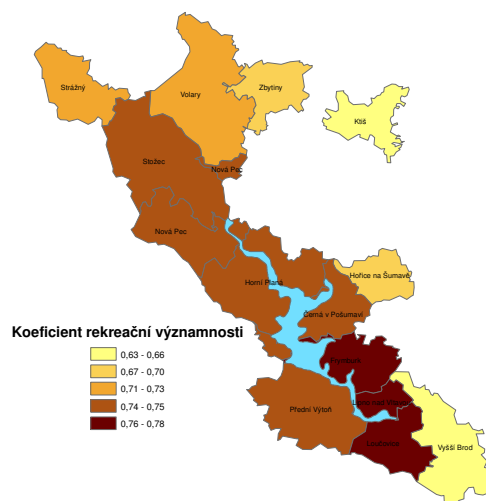
Koeficienty použité pro výpočet tohoto indexu jsou uvedeny v tabulce č. 7. Jejich hodnoty byly upraveny, aby tak lépe odpovídaly rekreačnímu významu jednotlivých typů ploch ve sledované lokalitě.

Tabulka č. 7: Koeficienty KRV

Typ plochy	Koeficient původní	Koeficient upravený
Orná půda	0,2	0,1
Trvalé kultury (zahrady, sady, apod.)	0,7	0,4
Louky	0,7	0,7
Lesy	1	0,8
Vodní plochy	0,7	1
Zastavěné plochy	0	0,5
Ostatní plochy	0,4	0,4

Zdroj: Bičík, 1988 – upraveno

Mapa č. 10: Hodnoty KRV



Na mapě č. 10 jsou jednotlivým katastrálním územím přiřazeny hodnoty rekreační významnosti z tabulky č. 7 upravené koeficienty. Vycházíme-li ze skutečnosti, že maximální hodnotou je číslo 1, pak všech 14 obcí dosahuje alespoň polovičních hodnot. Tuto skutečnost lze hodnotit pozitivně a je možné konstatovat, že neexistuje jediná obec ve sledovaném území, která by měla nulový význam z hlediska významu pro cestovní ruch. Zároveň lze říci, že celé sledované území je rovnoměrně a nadprůměrně zatěžováno rekreací.

Podle indexu KRF vychází nejlépe z hlediska rekreační funkce obec Lipno nad Vltavou. Porovnáme-li následně tento index s indexem KRV, pak nejvyšší rekreační potenciál z hlediska jednotlivých typů ploch mají k obci Lipno nad Vltavou ještě obce Loučovice a Frymburk. Vůbec nejvyšší hodnotu v celém sledovaném území dosahuje obec Lipno nad Vltavou, tj. 0,78.

Vezmeme-li v úvahu, že maximální hodnotou je 1, pak nezbývá než konstatovat, že celé sledované území je z hlediska turistiky poměrně hodně využíváno. Tyto výsledky samozřejmě vychází díky stupnici, která byla sestavena již o 20 let dříve a pro úplně jinou rekreační oblast, konkrétně v roce 1988 pro zázemí hlavního města Prahy.

6 Modelování rekreačního potenciálu

Při sestavování rekreačního potenciálu byly brány v úvahu jeho dvě složky – přírodní rekreační potenciál a socioekonomický potenciál.

Přírodní a socioekonomické předpoklady pro rozvoj cestovního ruchu na Lipensku byly hodnoceny pomocí různých ukazatelů, které slouží pro charakterizování, resp. hodnocení území jako jsou např. hustota zalidnění, podíl ekonomicky aktivních obyvatel na počtu trvale bydlících, podíl ekonomicky aktivních pracujících v pohostinství a ubytování apod.

6.1 Model přírodního rekreačního potenciálu

Model přírodního rekreačního potenciálu (PRP) byl získán součinem parciálních proměnných a jejich vah. Stanovené proměnné jsou hodnoty jednotlivých typů ploch každého katastrálního území. Jednotlivé váhy těchto proměnných byly určeny na základě dotazníkového šetření (blíže rozepsáno v 7. kapitole) určeného návštěvníkům oblasti, které sledovalo reálný stav využití území Lipenska cestovním ruchem a rekreací.

Jednou z otázek v rámci dotazníku byl důvod návštěvy oblasti. Relativní četnosti jednotlivých důvodů posloužily k určení vah proměnných, které jsou uvedeny v tabulce č. 8.

Parciální proměnné funkce PRP byly označeny následujícím způsobem:

X_1 ... vodní plochy, X_2 ... dopravní dostupnost, X_3 ... zastavěné plochy, X_4 ... louky, X_5 ... lesy, X_6 ... zahrady, X_7 ... sady, X_8 ... ostatní plochy.

Tabulka č. 8: Váhy stanovené na základě dotazníkového šetření

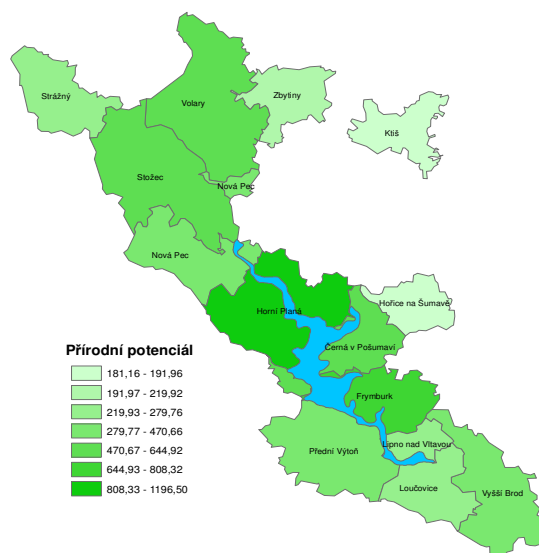
Důvod návštěvy	Váhy parciálních proměnných v %
voda	38
cyklistika, pěší turistika, sport	50
kultura a zábava	4
příroda	6
jiné	2

Zdroj: dotazníkové šetření

Funkce, na jejímž základě byl vytvořen model přírodního rekreačního potenciálu, má tvar:

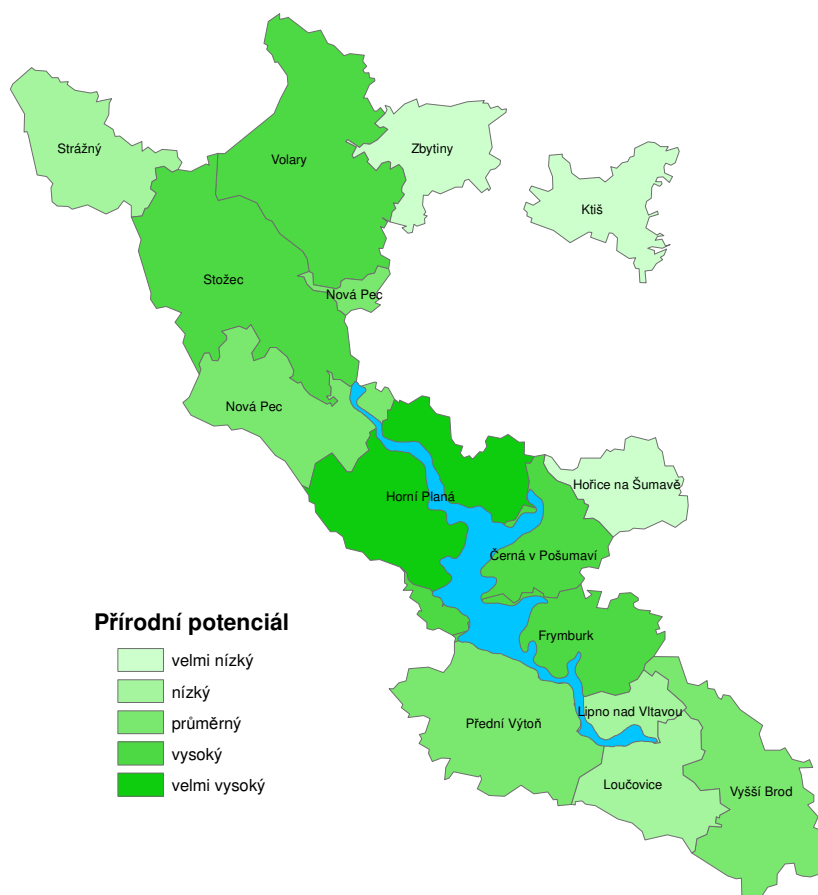
$$f(\text{PRP}) = 0,38 * X_1 + 0,50 * X_2 + 0,04 * X_3 + 0,06 * (X_4 + X_5) + 0,02 * (X_6 + X_7 + X_8)$$

Mapa č. 11: Přírodní rekreační potenciál



Mapa č. 11 byla vytvořena pomocí programu ArcView, stejně tak jako následující mapy v této kapitole a v kapitolách 6.2 a 6.3. K dotvoření lepšího znázornění těchto funkcí byly použity vektorové kartogramy. Mapa č. 12 lépe zobrazuje průběh funkce přírodního rekreačního potenciálu.

Mapa č. 12: Přírodní rekreační potenciál



Vytvořená funkce přírodního rekreačního potenciálu relativně věrně zachycuje reálné předpoklady sledovaného území pro využití cestovním ruchem a rekreačními aktivitami. Velmi vysoké hodnoty byly vygenerovány v lokalitách, které vykazují nejvyšší podíly lesních a vodních ploch.

Z výše znázorněné mapy vyplývá pozoruhodná skutečnost a to ta, že nejvyšší hodnotou přírodního rekreačního potenciálu oplývá obec Horní Planá. Hlavním důvodem proč Horní Planá výrazně převyšuje hodnoty ostatních obcí je ten, že disponuje většími plochami, a to zejména těmi, které mají největší význam pro rekreační potenciál.

Touto úvahou se tak do popředí z hlediska významu přírodního rekreačního potenciálu dostávají i obce, které byly doposud z hlediska své významnosti pro cestovní ruch podceňovány. Jedná se zejména o obce severně od Horní Plané. Lokality s vysokým až velmi vysokým přírodním rekreačním potenciálem jsou perspektivní pro další, usměrněný rozvoj cestovního ruchu a rekreačních aktivit. Ten však musí být v souladu s principy udržitelného rozvoje.

Z této mapy mimo jiné vyplývá, že např. obec Lipno nad Vltavou, doposud vykazující vysoké hodnoty u předešlých ukazatelů intenzity cestovního ruchu, silně zaostává za obcemi v severozápadním sektoru sledovaného území. To je pravděpodobně způsobeno přesyceností hromadného cestovního ruchu.

6.2 Model socioekonomického rekreačního potenciálu

Obdobným způsobem jako přírodní rekreační potenciál byl vytvořen socioekonomický rekreační potenciál oblasti pro cestovní ruch a rekreaci, který byl opatřen pracovním označením SRP. Parciální proměnné, jejichž lineární kombinací měla vzniknout funkce socioekonomického rekreačního potenciálu, byly sestaveny na základě dostupných dat a jsou i s jejich váhami uvedeny v tabulce č. 9.

Dopravní dostupnost byla vyjádřena součinem vzdálenosti (v km) každé obce od Volar (největší aglomerace ve sledovaném území) a celkového počtu spojů z Volar do dané obce za den.

Index mládí místního obyvatelstva byl vyjádřen podílem počtu obyvatel do 15 let vzhledem k počtu obyvatel ve věku nad 65 let žijících v jednotlivých obcích.

Relativní index vývoje počtu místního obyvatelstva charakterizuje vývoj počtu obyvatelstva obce v období 1921 (období maximálních počtů obyvatel ve většině obcí Lipenska) až 2008 ve vztahu k vývoji počtu obyvatelstva celého sledovaného území, nebo-li kolikrát vyšší/nížší byl počet obyvatel na konci roku 2008 oproti roku 1921 k průměrné hodnotě tohoto ukazatele za celou sledovanou oblast. Tento údaj tak vyjadřuje úroveň růstu populace či vylidňování jednotlivých obcí.

Mezi neméně důležité proměnné patří podíl ekonomicky aktivních obyvatel zaměstnaných v pohostinství a ubytování k celkovému počtu ekonomicky aktivních obyvatel v každé obci.

Celková ubytovací kapacita byla zjištěna na základě vlastního terénního šetření v kombinaci s údaji z různých propagačních materiálů a zahrnuje v sobě počty lůžek v objektech hromadné i individuální rekreace.

Nemalý vliv na vývoj individuální rekreace může mít i poslední proměnná – podíl neobydlených domů na celkovém bytovém fondu obce.

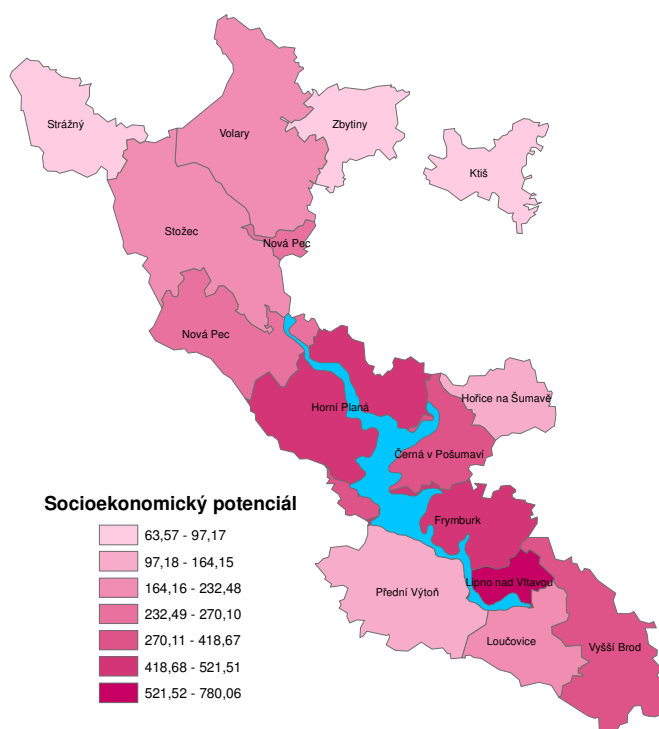
Tabulka č. 9: Váhy parciálních proměnných SRP

Proměnná	Váha
Dopravní dostupnost	0,3015
Index mládí místního obyvatelstva	0,0646
Relativní index růstu počtu místního obyvatelstva (1921 – 2008)	0,1237
Podíl ekonomicky aktivních obyvatel zaměstnaných v pohostinství a ubytování *	0,2003
Celková ubytovací kapacita	0,2456
Podíl neobydlených domů na celkovém bytovém fondu obce *	0,0643

Zdroj: Klufová, 2003

Proměnné označené v tabulce č. 9 hvězdičkou byly získány ze Sčítání lidu, domů a bytů v roce 2001. Vývoj funkce socioekonomického rekreačního potenciálu je zobrazen na mapě č. 13.

Mapa č. 13: Socioekonomický rekreační potenciál



Funkce socioekonomického rekreačního potenciálu na mapě č. 13 vypovídá spíše o úrovni stávajícího využití území aktivitami cestovního ruchu a předpokladech pro turistické využití území z hlediska jeho vybavenosti vhodnou infrastrukturou. Z jejího chování v rámci sledovaného území je patrná koncentrace těchto aktivit do střediska oblasti (Lipno nad Vltavou, Horní Planá, Frymburk, Černá v Pošumaví).

Výjimku tak tvoří jen obec Vyšší Brod, která kromě výborné dopravní dostupnosti disponuje i dalšími atraktivitami cestovního ruchu a jejíž vysoká hodnota je dána především nadprůměrně vysokým množstvím objektů sloužících k individuální rekreaci.

Na mapě č. 14 jsou tyto výsledky lépe patrné.

Mapa č. 14: Socioekonomický rekreační potenciál



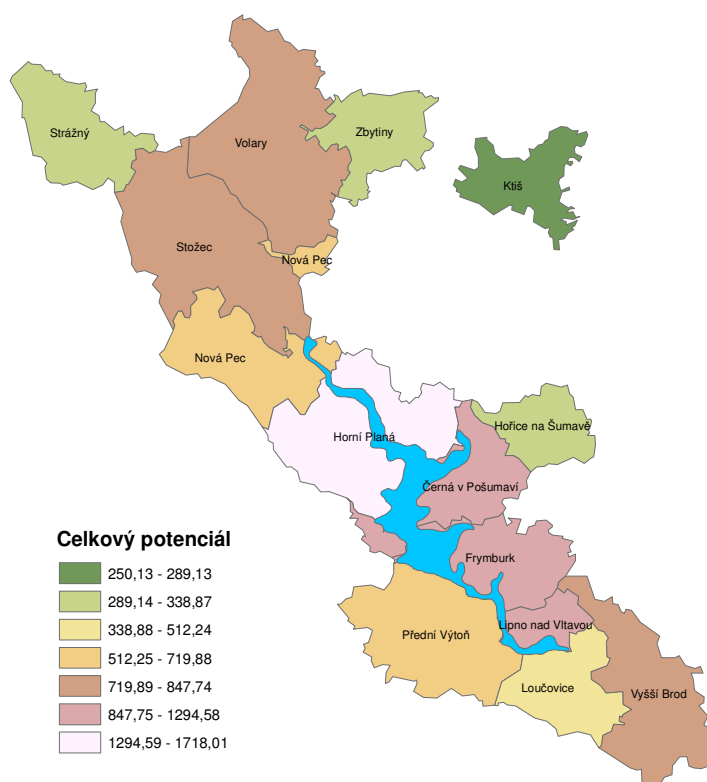
Na této mapě jsou lépe viditelná místa, jež jsou postižena nízkým socioekonomickým rekreačním potenciálem. Hlavními příčinami, jenž jsou zde zachyceny, mohou být především nízká dopravní dostupnost, absence napojení na významné dopravní cesty, malý počet objektů sloužících k rekreaci a postupné vyliďňování obyvatel.

6.3 Souhrnné modely přírodního a socioekonomického rekreačního potenciálu

Překrytím map, které zobrazují modely přírodního a socioekonomického rekreačního potenciálu, vznikají nové mapy lépe dotvářející celkový vliv obou ukazatelů na současný stav a zároveň další možný směr rozvoje sledovaného území. Také podtrhují fakt, že nelze jednotlivé složky vnímat jako oddělené, neovlivňující se veličiny.

Součtem hodnot přírodního a socioekonomického rekreačního potenciálu tak vzniká mapa č. 15.

Mapa č. 15: Celkový rekreační potenciál - součet



Nejvyšších hodnot, podobně jako v případě socioekonomického rekreačního potenciálu, dosahují obce ležící v "srdci" Lipenska, disponující výbornou dopravní dostupností, velkou ubytovací kapacitou a mnohými atraktivitami pro cestovní ruch.

Díky vysokým hodnotám tohoto potenciálu se k těmto obcím řadí i Vyšší Brod, Stožec a Volary. Všechny tyto obce se z hlediska rekreačního potenciálu jeví jako velice perspektivní.

Naopak nejhůře jak z hlediska přírodního tak i socioekonomického potenciálu dopadly obce Ktiš, Strážný, Zbytiny a Hořice na Šumavě. Tento fakt potvrzuje i mapa č. 16, která vznikla úpravami vektorových kartogramů mapy předcházející.

Mapa č. 16: Celkový rekreační potenciál - součet

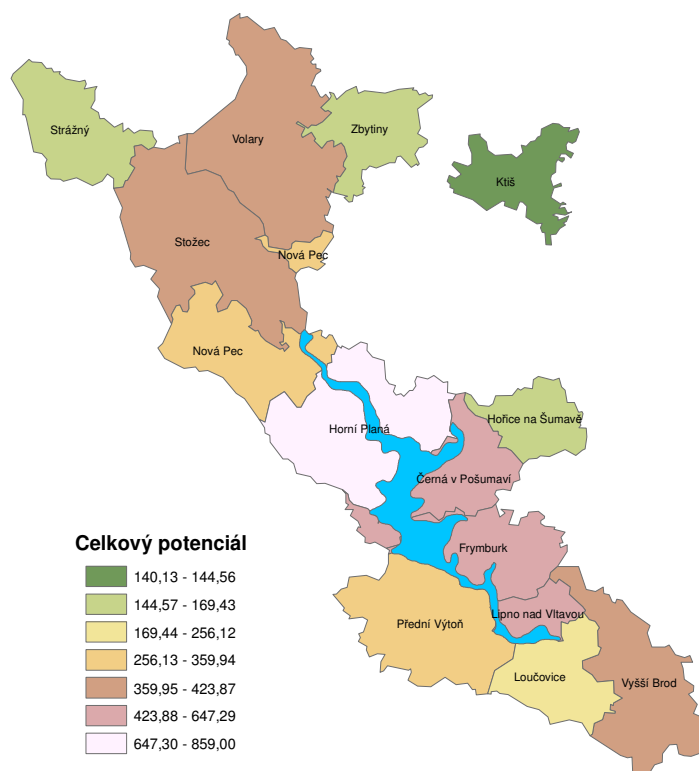


Důvody, proč tyto obce dosahují nízkého rekreačního potenciálu, se vesměs opakují. Téměř všechny tyto obce trpí nízkou dopravní dostupností, malým počtem rekreačních objektů, typem hospodářské činnosti a v neposlední řadě i silnou konkurencí v podobě sousedících obcí.

Zprůměrováním hodnoty součtu přírodního a socioekonomického rekreačního potenciálu získáváme následující mapu č. 17. Ta potvrzuje výše zmíněné skutečnosti a dále podtrhuje realitu silné konkurence okolních měst Český Krumlov, Rožmberk nad Vltavou, Prachatice a jejich turistickými atraktivitami.

Pro dokreslení celkové situace cestovního ruchu na Lipensku poslouží dotazníkové šetření a jeho výsledky v následující kapitole.

Mapa č. 17: Celkový rekreační potenciál - průměr



Mapa na předcházející stránce je věrnou kopií mapy č. 15, což se promítá i do mapy č. 18, která je totožná s mapou č. 16.

Mapa č. 18: Celkový rekreační potenciál - průměr



Z map č. 16 a 18 je jasné patrné, že nejvyšších hodnot součtu přírodního a socioekonomického rekreačního potenciálu dosahují obce obklopující Lipenskou nádrž. Kromě těchto obcí dosahují vysokých hodnot i obce Vyšší Brod, Volary a Stožec. Výsledky znázorněné na mapě č. 18 jsou silně ovlivněny socioekonomickým rekreačním potenciálem a to ve všech obcích. Nelze však opomenout ani hodnoty přírodního rekreačního potenciálu, které jsou vysoké v obcích Volary a Stožec.

Z výsledků modelování tedy vyplývá, že právě obce Vyšší Brod, Volary a Stožec mají nejvhodnější příležitosti pro další rozvoj cestovního ruchu na Lipensku, z čehož vychází i doporučení uvedená v závěru této práce.

7 Dotazníkové šetření

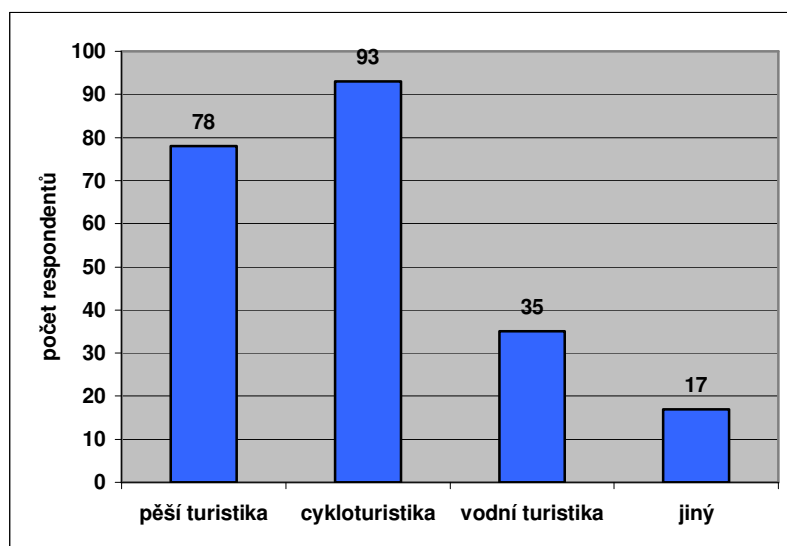
Při sběru primárních dat byla použita metoda dotazování. Cílem dotazování je zjistit spokojenost s nabídkou turistických produktů, služeb, co návštěvníci postrádají. Otázky byly definovány tak, aby bylo možné zjistit strukturu návštěvníků v oblasti, míru jejich spokojenosti s nabídkou sportovních aktivit a doprovodné infrastruktury z hlediska kvality, pestrosti a ceny v dané oblasti a v neposlední řadě i návštěvníkovy zvyklosti, přání a názory na konkrétní problémy. Zpracované odpovědi na tyto otázky a návrhy na řešení konkrétních problémů jsou hlavním přínosem výzkumu. Při dotazníkovém šetření jsem použila metodu osobního dotazování, jehož výhodou je přímá zpětná vazba mezi tazatelkou a respondentem, vysoká spolehlivost údajů. Nevýhoda metody je naopak spatřována v její vysoké časové náročnosti a v poměrně vysokých nákladech. Dotazníkový výzkum probíhal na různých místech regionu Lipenska od 1. července do 20. září 2008. Dotazníky byly vypracovány ve třech variantách – v českém, německém a anglickém jazyce. V dotazníku byly použity selektivní uzavřené a polootevřené otázky, jejichž podstatou byl výběr z více variant, i otázky otevřené. Vzor dotazníku je uveden v příloze. Prostřednictvím dotazníku bylo osloveno celkem 150 respondentů, z toho 110 tuzemských a 40 zahraničních. K hodnocení grafů byly použity grafy výsečové a pruhové. Zpracování a analýza dat byly provedeny pomocí nástrojů programu Microsoft Excel, konkrétně funkcí automatických filtrů a tvorby grafů, přičemž bylo nejprve nutné vytvořit z položek všech dotazníků soubor v podobě databáze a následně provést kódování údajů, tedy převedení odpovědí v podobě slovních výrazů nebo kvalifikovaných skupin do symbolů vhodných pro tento způsob zpracování dat. Výsledky analýzy jsou interpretovány za každým jednotlivým grafem nebo tabulkou.

7.1 Výsledky dotazníkového šetření, diskuse a návrhy

Hodnocení dotazování je provedeno za jednotlivé otázky dotazníku (viz příloha 3)

ÚČEL CESTY RESPONDENTA DO SLEDOVANÉ OBLASTI

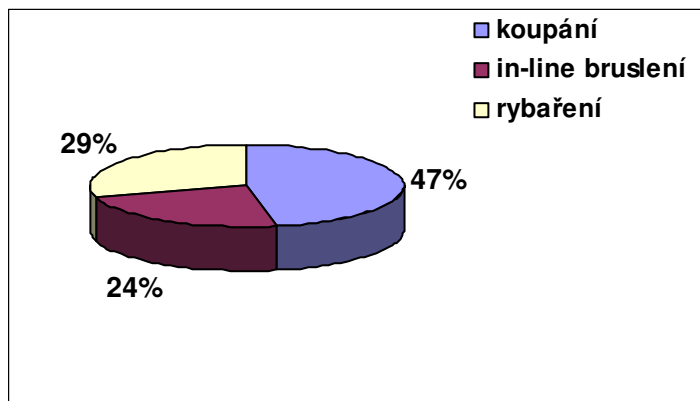
Graf č. 2: Jaký je účel Vaší cesty do této oblasti?



Zdroj: Vlastní šetření

Respondent měl na výběr ze čtyř odpovědí (pěší turistika, cykloturistika, vodní turistika a jiný účel cesty), přičemž mohl označit i více možností. V grafu jsou zaneseny celkové součty výše uvedených čtyř odpovědí, což umožňuje ucelený přehled o pořadí jednotlivých aktivit. Respondent mohl zaškrtnout více odpovědí, proto je součet vyšší než 150. Cykloturistiku jako účel cesty do oblasti označilo 93, pěší turistiku 78 a vodní turistiku 35 dotazovaných. 17 oslovených uvedlo jiný účel jejich cesty než v nabídnutých možnostech. V těchto 17 případech byli respondenti vyzváni k objasnění jejich účelu cesty.

Graf č. 3: Jiný účel cesty?

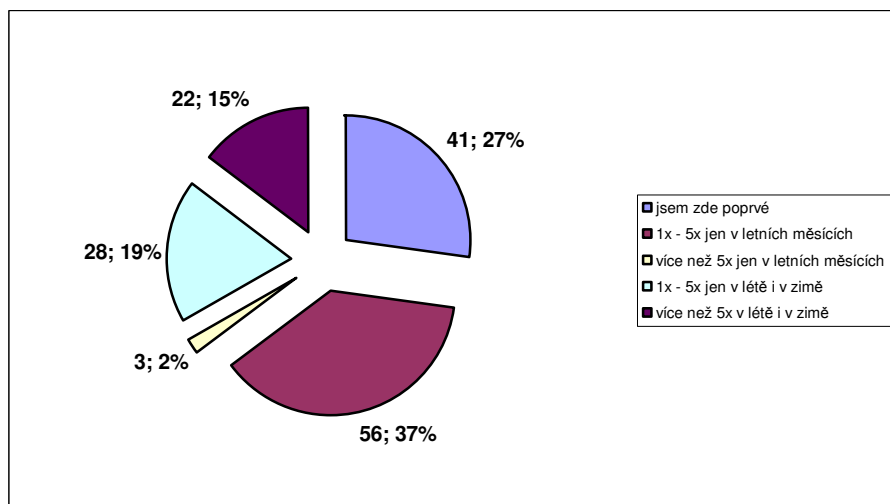


Zdroj: Vlastní šetření

Jak uvádí graf, v odpovědích se vyskytovaly právě tři možnosti, a to koupání, in-line bruslení a rybaření.

FREKVENCE NÁVŠTĚV OBLASTI RESPONDENTY

Graf č. 4: Jak často navštěvujete tuto oblast?



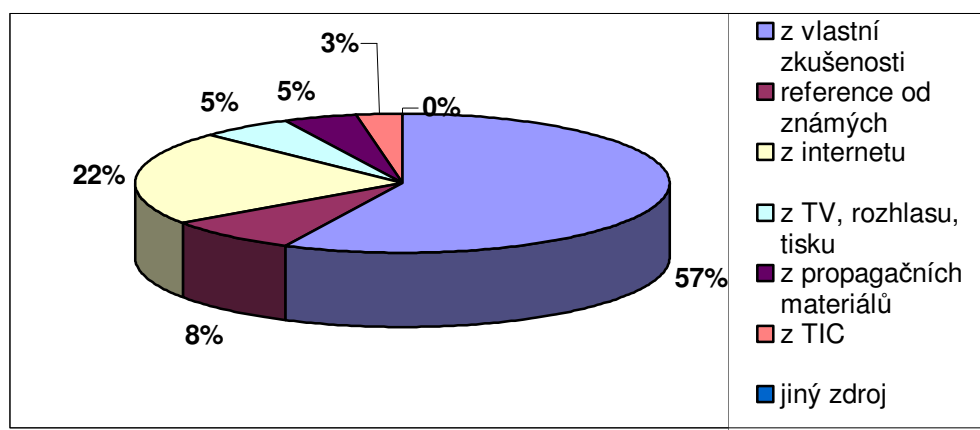
Zdroj: Vlastní šetření

Poprvé tuto oblast navštívilo 27 % respondentů. Více návštěv sledované oblasti v letních měsících uskuteční 37 % dotázaných. Celých 34 % dotázaných navštěvuje tuto oblast jak v létě tak v zimě.

Analýza této otázky poskytla jasnější představu o struktuře návštěvníků. Za pozitivní jev lze pokládat 73% podíl respondentů, kteří již tuto oblast navštívili dříve a opět se na Lipensko vracejí, což je výsledkem jejich spokojenosti. Při zkoumání motivů návštěvníků této oblasti se potvrdila domněnka, že největší konkurenční výhodou je jedinečné přírodní prostředí. Ovšem tato výhoda sama o sobě nestačí. Musí být provázena dostatečnou infrastrukturou. Veřejné i soukromé subjekty v oblasti, které si tuto provázanost uvědomují, zde napomáhají svojí činností neustálému rozvoji cestovního ruchu. Výsledkem pak je 27 % dotázaných, kteří se i přesto, že tuto oblast neznají z vlastní zkušenosti, rozhodli strávit zde svou dovolenou. Cílem dalšího snažení subjektů by mělo být přilákat další nové turisty, kteří se budou do této oblasti vracet i v budoucnu.

ZDROJ INFORMACÍ RESPONDENTŮ O OBLASTI

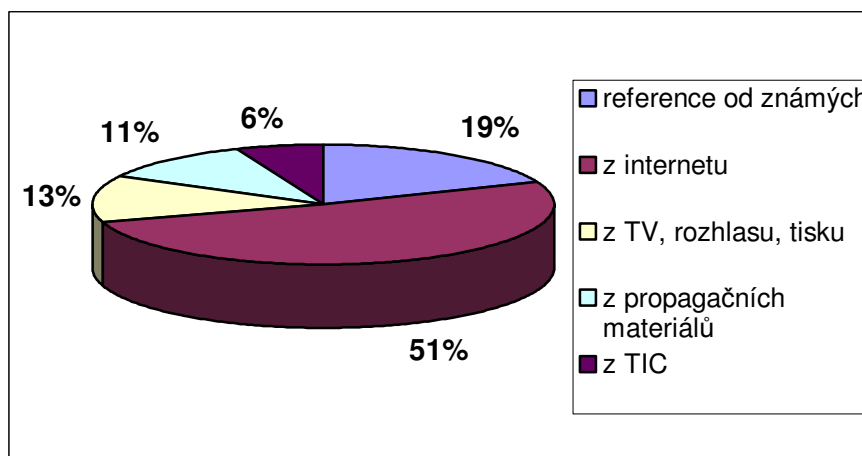
Graf č. 5: Jak jste se dozvěděl/a o možnosti trávení Vašeho volného času v této oblasti?



Zdroj: Vlastní šetření

Výše zpracovaný graf o návštěvnosti oblasti ukazuje, že přibližně $\frac{3}{4}$ dotázaných nejsou v této oblasti poprvé, z čehož vyplývá, že pro většinu respondentů bude zdroj informací o oblasti právě jejich vlastní zkušenost. Jak vidíme v grafu, je tomu tak v celých 57 % případů. Zkušenost známých a přátel byla zdrojem informací v 8 % případů. Hojně využívaný zdroj informací o oblasti byl internet, a to ve 22 % případů. Média a zdroje jako je televize, rozhlas a tisk, propagační materiály a jiné tištěné informace ustupují do pozadí. Velmi nízké zastoupení, a to 3 % mají zdroje informací obdržené z turistických informačních center.

Graf č. 6: Zdroj informací o oblasti těch respondentů, kteří navštívili oblast poprvé



Zdroj: Vlastní šetření

V grafu se výrazně projevuje trend posledních let, a to trend internetu jako hlavního zdroje informací. K internetu má v dnešní době přístup již široká veřejnost a přestává být jakýmsi nadstandardem, k čemuž také přispěly dostupnější ceny této služby. Výhody internetu využilo celých 51 % dotázaných, kteří navštívili sledovanou oblast poprvé. Toto zjištění by mělo být klíčové pro volbu vhodné formy propagace oblasti. Soukromé i veřejné subjekty působící v dané oblasti či propagující danou oblast by měly využít možnosti působit na potenciální návštěvníky a poskytovat jim přehledné, úplné, aktuální a pravdivé informace právě prostřednictvím celosvětové internetové sítě.

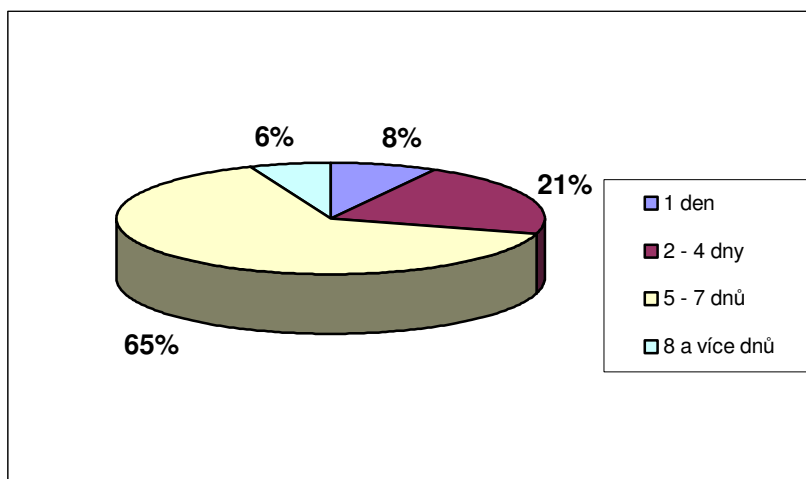
Televize, rozhlas, tisk a propagační materiály v posledních letech stále více ustupují do pozadí. Zůstávají však zdrojem informací mnohých lidí.

Na základě referencí od známých a přátel se celých 19 % dotázaných rozhodlo navštívit tuto oblast, i když neměli žádné vlastní zkušenosti. Z této skutečnosti tedy vyplývá, že subjekty působící v oblasti a mající zájem na její zvyšující se návštěvnosti, by se vždy měly snažit o maximální možné uspokojení potřeb a přání návštěvníků, neboť ti se potom rádi do místa vrací a navíc budou dále šířit své příjemné zážitky a kladné zkušenosti ve svém okolí.

DÉLKA POBYTU RESPONDENTŮ NA LIPENSKU

Účelem této otázky bylo zjistit délku pobytu návštěvníků ve vymezené oblasti.

Graf č. 7: Jak dlouho se v regionu Lipensko zdržíte?



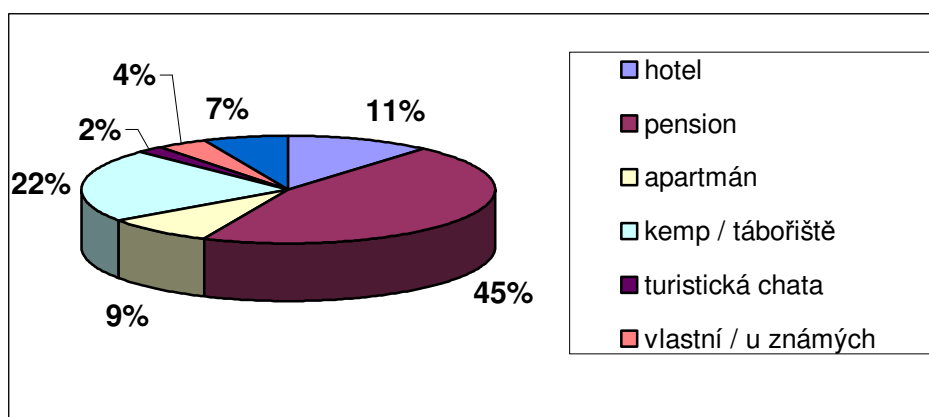
Zdroj: Vlastní šetření

Nejvíce dotázaných (65 %) strávilo na Lipensku 5 – 7 dnů. Nejdelší dobu, tedy 8 a více dnů strávilo v této oblasti 6 % respondentů. 21 % dotázaných se na Lipně zdrželo 2 – 4 dny a 8 % zde provozovali své volnočasové aktivity jen jeden den. Cílem v oblasti cestovního ruchu by mělo být prodloužení délky pobytu. Tohoto cíle lze dosáhnout především vytvářením a nabídkou různých produktů a ucelených programů. Šířka a

pestrost nabídky aktivit pro návštěvníky je hlavním předpokladem pro to, aby se oblast stala hlavní a cílovou oblastí dovolené stále vzrůstajícího počtu návštěvníků.

UBYTOVÁNÍ – TYP, HODNOCENÍ ÚROVNĚ A CENY

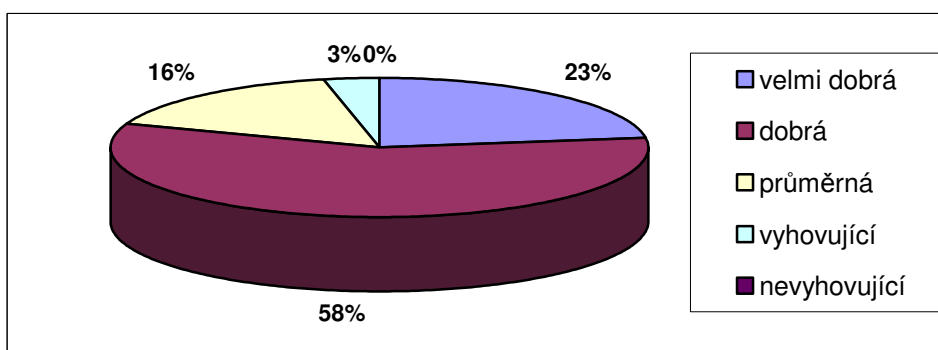
Graf č. 8: V jakém typu ubytovacího zařízení jste ubytován/a?



Zdroj: Vlastní šetření

Nejvíce turistů (45 %) dávalo přednost ubytování v pensionu. Druhým nejhojněji využívaným typem ubytování byl kemp nebo tábořiště, ve kterém bylo ubytováno 22 % turistů. 11 % respondentů se ubytovalo v hotelu, 9 % v apartmánu a 2 % v turistické chatě. 4 % dotázaných přespalo ve vlastním objektu nebo u známých. Podnikové rekreační zařízení využilo 7 % turistů.

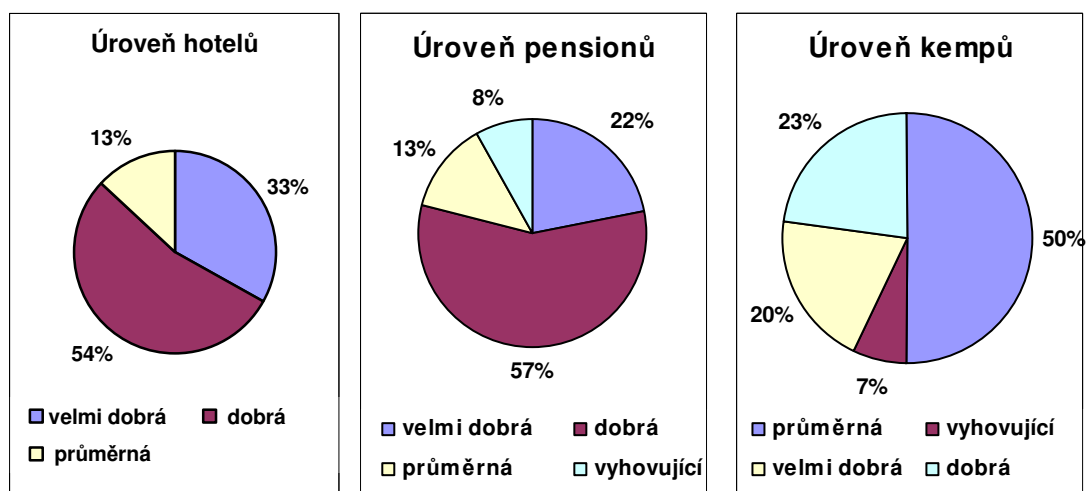
Graf č. 9: Jak hodnotíte úroveň ubytovacích služeb?



Zdroj: Vlastní šetření

Většina respondentů hodnotila kvalitu ubytovacích služeb kladně. Z toho ji 23 % spatřovalo jako velmi dobrou a 58 % jako dobrou. Za vyhovující označilo úroveň ubytovacích služeb jen 3 % dotázaných a nikdo ji nehodnotil jako nevyhovující.

Graf č. 10: Hodnocení úrovně podle typu ubytování



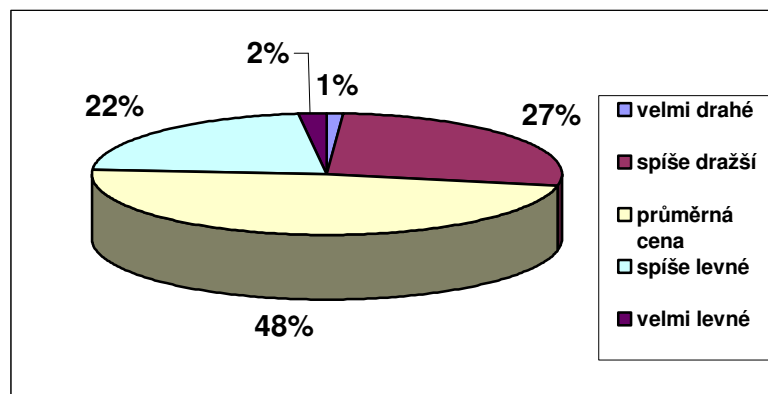
Zdroj: Vlastní šetření

Podle částí grafu, kde byly zpracovány názory respondentů na úroveň ubytování podle typu ubytovacího zařízení, dopadly výsledky analýzy podle očekávání. Nejvíce spokojeni jsou dotázaní s úrovní ubytování v hotelech, v pensioneích je spokojenost také vysoká a převážně průměrně hodnotí respondenti úroveň kempů a tábořišť.

Dotazníkové šetření neodhalilo žádné konkrétní důvody nespokojenosti části dotázaných s úrovní ubytování, protože nikdo z nich nevyužil možnosti uvedení jejich důvodu v dotazníku.

Z této skutečnosti lze vyvodit, že nespokojení respondenti neznají jasný a konkrétní důvod svého nižšího hodnocení úrovně ubytování. Tento pocit nespokojenosti bez jasné příčiny je často důsledkem selhání lidského faktoru na straně ubytovacího zařízení. Je tudíž nutné, aby si ubytovatelé i jejich zaměstnanci uvědomovali sílu pozitivního či negativního prvního dojmu při setkání a jednání se zákazníkem. Menší nedostatky ubytovacích zařízení lze eliminovat příjemným a ochotným chováním personálu.

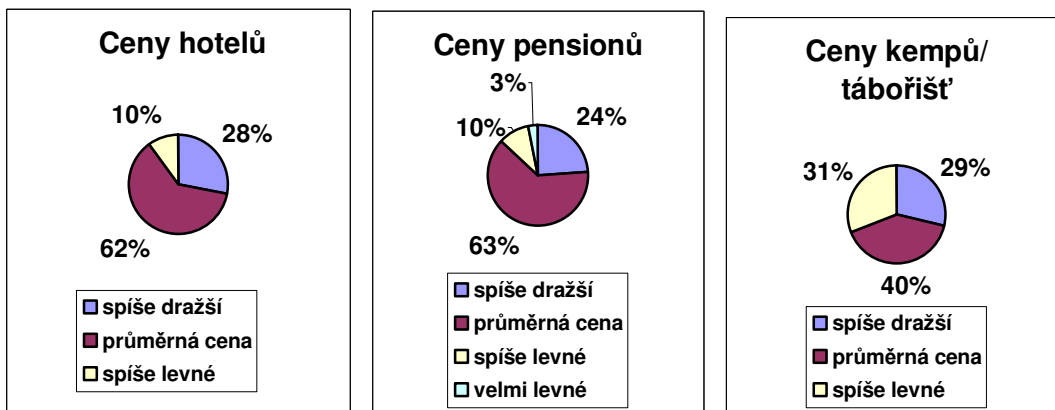
Graf č. 11: Jak hodnotíte cenu ubytovacích služeb?



Zdroj: Vlastní šetření

48 % dotázaných označilo cenu ubytovacích služeb za průměrnou, spíše dražší hodnotilo ubytovací zařízení 27 % respondentů, což je o 5 % více než počet respondentů, kteří spatřovali ubytovací zařízení jako spíše levné. Pro extrémní možnosti (velmi drahé a velmi levné) se vyslovil jen malý zlomek dotázaných.

Graf č. 12: Hodnocení cen podle typu ubytování



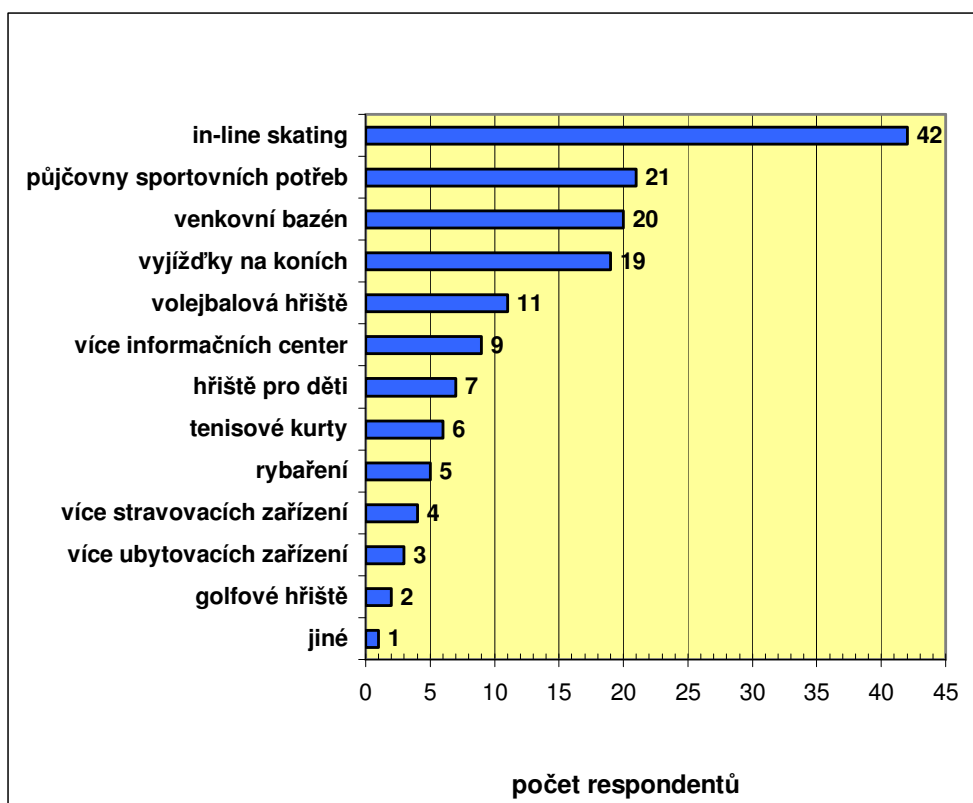
Zdroj: Vlastní šetření

Grafy opět ukazují předpokládané výsledky. Ceny hotelů byly obecně hodnoceny jako vyšší oproti pensionům a cenově nejpříznivěji hodnoceným kempům a tábořištím.

DALŠÍ SPORTOVNÍ AKTIVITY ČI SLUŽBY RESPONDENTY VÍTANÉ V TÉTO OBLASTI

V této otázce byl respondent vyzván, aby zaškrtl aktivity, které by v této oblasti rád provozoval a služby, které zde postrádá.

Graf č. 13: Jaké sportovní aktivity či služby byste uvítali v této oblasti?

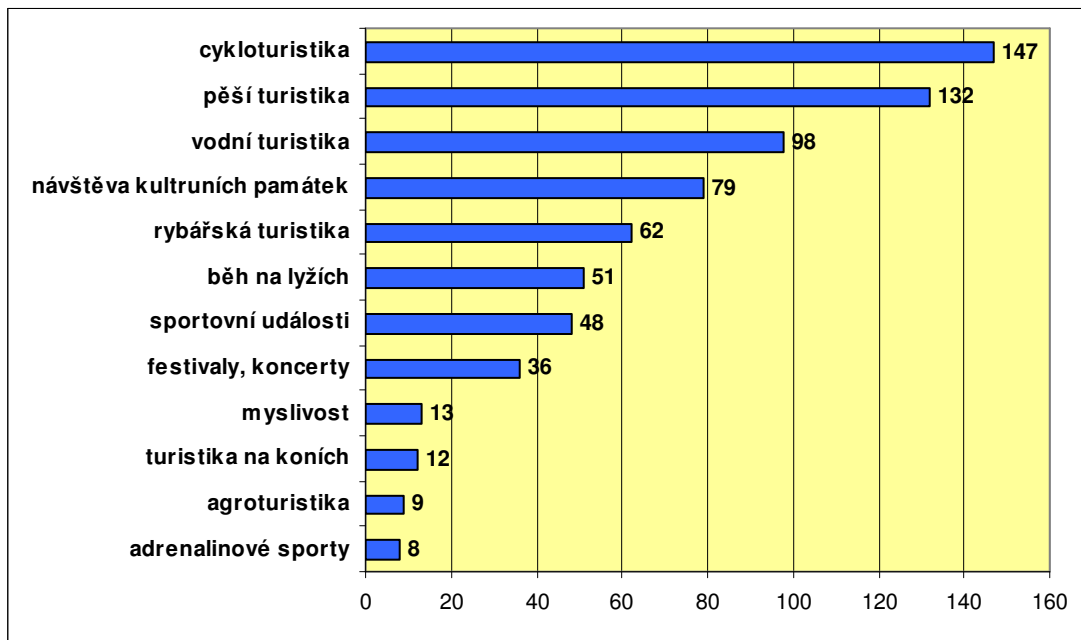


Zdroj: Vlastní šetření

V grafu byly aktivity a služby uspořádány od nejčastěji požadovaných k nejméně často požadovaným. Celých 42 dotázaných zaškrtl možnost in-line bruslení, což svědčí o oblibě tohoto poměrně mladého sportu. Zde je nutné poukázat, že k této možnosti se vázala i případná možnost zapůjčení in-line bruslí v půjčovně sportovních potřeb. Z toho je možné předpokládat, že ne všichni z již uvedených 42 respondentů vlastní in-line brusle a mnozí z nich by tuto aktivitu provozovali jen v případě, že budou mít

možnost si brusle zapůjčit. Tato skutečnost představuje významnou příležitost pro rozvoj cestovního ruchu v oblasti. Vhodným návrhem pro tuto skutečnost je možnost zapůjčení in-line bruslí v půjčovně sportovních potřeb, vytvoření programu výuky jízdy na in-line bruslích a jeho propagace. Zainteresované obce nebo jejich sdružení by mohly vytvořit ve spolupráci s poskytovateli služeb cestovního ruchu v oblasti (ubytovací a stravovací zařízení, půjčovna in-line bruslí) a externisty (instruktor výuky jízdy na in-line bruslích) jedno až vícedenní programy zaměřené na tento sport. Konkrétní náplň a druh výuky by byla vytvořena pro různé segmenty zákazníků (například začátečníci, pokročilí, děti). Nabízené programy by pak měly být propagovány v informačních centrech v oblasti Lipenska. Dále by tato nabídka měla být prezentována na turistických informačních serverech a měla by se stát součástí prezentací relevantních oblastí na výstavách a veletrzích. Finance potřebné na tento návrh by byly především na nákup sportovního vybavení, organizační a mzdové náklady na vytvoření programů, mzda instruktora a náklady na propagaci, výrobu a distribuci letáků.

Graf č. 14: Jaké formy turistiky se podle Vás na Lipensku uskutečňují?



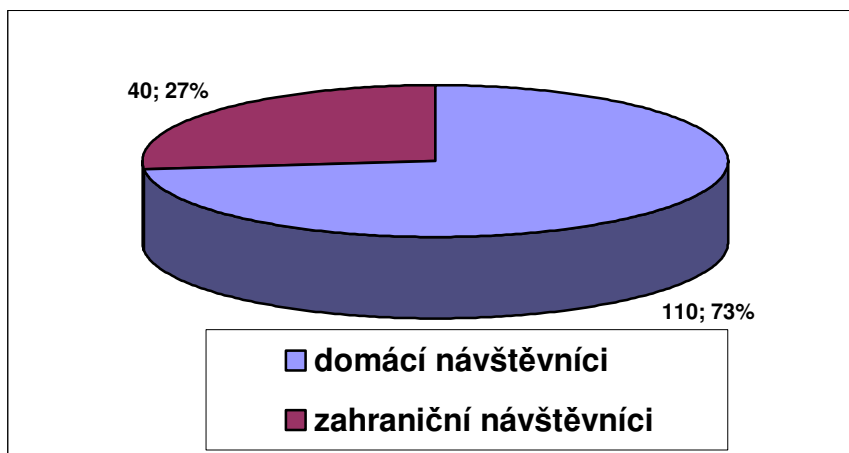
Zdroj: Vlastní zdroj

V této otázce byl respondent vyzván, aby zaškrtnl formy turistiky, o kterých si myslí že se na Lipensku uskutečňují. Výsledky této otázky měly zmapovat informovanost návštěvníků o turistických formách, které se v této oblasti uskutečňují.

Respondent měl na výběr ze dvanácti odpovědí, přičemž mohl označit i více možností. V grafu jsou zaneseny celkové součty výše uvedených dvanácti odpovědí, což umožňuje ucelený přehled o pořadí jednotlivých aktivit. Respondent mohl zaškrtnout více odpovědí, proto je součet vyšší než 150. Na prvních třech místech jmenovali návštěvníci cykloturistiku, pěší turistiku a vodní turistiku. Naopak nejmenší zastoupení mají adrenalinové sporty, které uvedlo pouze 8 návštěvníků.

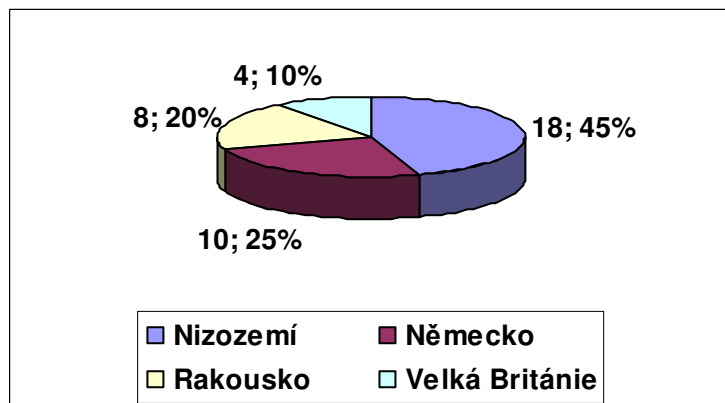
ZÁKLADNÍ ÚDAJE O RESPONDENTECH

Graf č. 15: Struktura návštěvníků



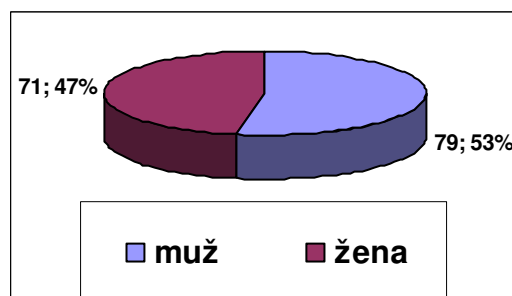
Zdroj: Vlastní šetření

Graf č.16: Struktura zahraničních návštěvníků podle státu, ze kterého přichází



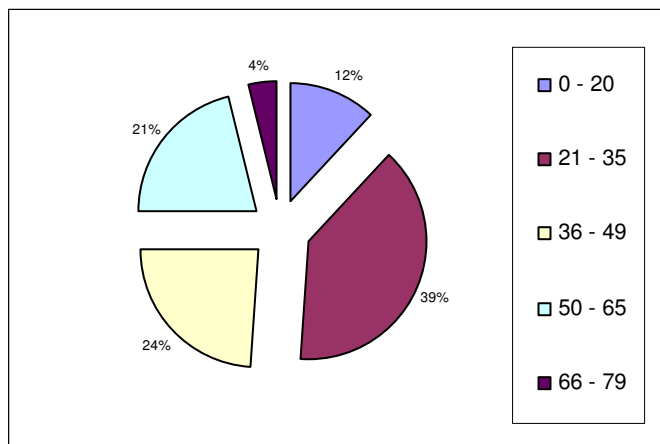
Zdroj: Vlastní šetření

Graf č. 17: Struktura návštěvníků podle pohlaví



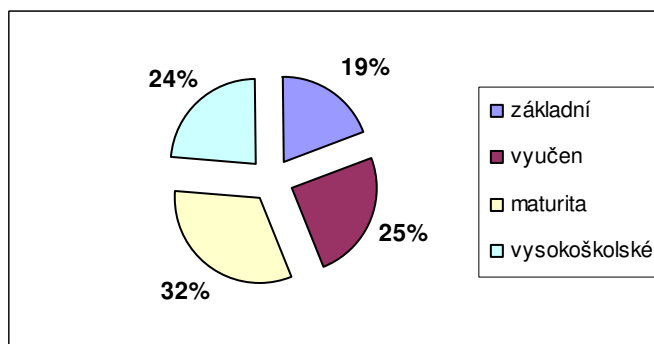
Zdroj: Vlastní šetření

Graf č. 18: Struktura návštěvníků podle věku



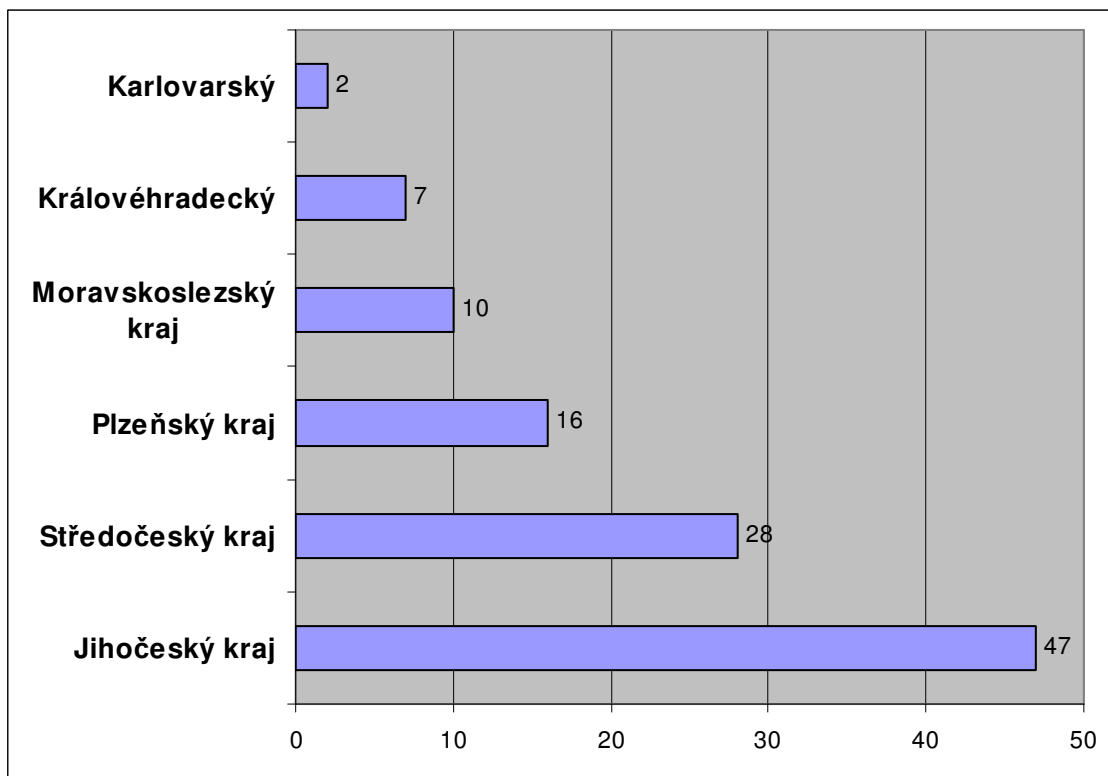
Zdroj: Vlastní šetření

Graf č. 19: Struktura návštěvníků podle vzdělání



Zdroj: Vlastní šetření

Graf č. 20: Struktura návštěvníků podle jejich bydliště



Zdroj: Vlastní šetření

Zastoupení mužů a žen mezi respondenty bylo téměř shodné. Oproti tomu věková skupina dotázaných již vykazovala převahu turistů ve věku mezi 21 – 35 lety, a to 39 %. Početné skupiny byly také věkové skupiny 36 – 49 let (24 %) a 50 – 65 let (21 %). Děti a dospívající tvořili 12 % dotázaných. Nejvyšší dokončené vzdělání respondentů bylo nejčastěji středoškolské (57 %) a vysokoškolské (24 %).

Struktura turistů podle místa bydliště odpovídala víceméně vzdálenostem krajů od oblasti. Nejvíce návštěvníků pocházelo z Jihočeského kraje, dále ze Středočeského následovaného Plzeňským krajem. Počty turistů z Německa (10) a Rakouska (8) jsou ovšem nižší než by se dalo vzhledem k těsnému sousedství těchto zemí očekávat.

PROFIL NÁVŠTĚVNÍKA SLEDOVANÉ OBLASTI

Typický návštěvník je muž nebo žena ve věku mezi 36 – 49 lety se středoškolským vzděláním pocházející z Jihočeského kraje. Navštěvuje sledovanou oblast jednou až pětkrát ročně většinou jen v letních měsících a zdrojem informací o této oblasti je jeho vlastní zkušenost. Na Lipensku tráví svůj volný čas po dobu pěti až sedmi dnů. Ubytován je v pensionu přímo ve sledované oblasti. Služby ubytovacích služeb hodnotí jako dobré a ceny těchto zařízení jako průměrné. Hlavním účelem cesty typického návštěvníka do sledované oblasti je cykloturistika a také pěší turistika.

8 Návrhy a doporučení pro další rozvoj Lipenska a konkrétního produktu cestovního ruchu

Realizované analýzy a terénní výzkum, zabývající se cestovním ruchem ve sledované lokalitě, slouží jako podklad pro návrhy a tvorbu nového produktu cestovního ruchu. Samotnému návrhu předcházeli i vlastní průzkum nabídky volnočasových aktivit k trávení aktivní dovolené, který byl autorkou zpracován v bakalářské práci: „Analýza cestovního ruchu na Lipensku“. V kapitole 9 byl při hledání možností, jak rozšířit stávající nabídku aktivit ve sledované oblasti a prodloužit délku doby pobytu návštěvníků, navrhnout turistický produkt – vybudování Nordic Walking Centra. Tento návrh byl inspirován nabídkou sousedních rakouských regionů, kde vedle klasické pěší turistiky byly vytvořeny trasy právě pro nordic walking. Podstatnou výhodou tohoto produktu je možnost využití stávajících pěších tras a málo frekventovaných cest. Není nutné budovat nové trasy a tím nedochází k nešetrným zásahům do přírody. V České republice se nachází jen 5 registrovaných nordic walking center, přičemž většina z nich leží v severních Čechách a na severní Moravě. V jižních Čechách by toto centrum představovalo zatím jediné centrum této aktivity. Nejbližší a nejvýznamnější konkurencí je Nordic walking centrum v Horním Rakousku u obce Ulrichsberg (6 km od hraničního přechodu Zadní Zvonková). Toto centrum ovšem není tak rozsáhlé, aby zabránilo naplnění očekávaných přínosů navrhovaného centra ve sledované oblasti. Lze předpokládat, že jak dnes využívají němečtí a rakouští turisté našich pěších tras a cyklotras, tak budou v budoucnu provozovat jimi tak oblíbenou aktivitu jako je nordic walking i u nás.

Z provedených analýz a dotazníkového šetření vyplývá několik závažných skutečností. Za prvé cestovním ruchem jsou zatíženy obce ležící podél břehů Lipenské nádrže a tudíž se opomíjejí neméně atraktivní obce, jež jsou vzdáleny Lipenskému „pobřeží“. Další neméně závažnou skutečností je fakt, který vyplývá z dotazníkového šetření, že 21 % respondentů se na Lipně zdrželo jen 2 - 4 dny a necelých 10 % zde provozovalo své volnočasové aktivity pouhý jeden den. Proto by jedním z cílů v oblasti cestovního ruchu mělo být prodloužení délky pobytu. Tohoto cíle lze dosáhnout

především vytvářením a nabídkou různých produktů a ucelených programů. Šířka a pestrost nabídky aktivit pro návštěvníky je hlavním předpokladem pro to, aby se sledované území stalo hlavní a cílovou oblastí dovolené stále vzrůstajícího počtu návštěvníků.

Z dotazníkového šetření vyplývá, že necelé tři čtvrtiny (přesněji 73 %) respondentů již tuto oblast navštívilo dříve a opět se na Lipensko vracejí, což je výsledkem jejich spokojenosti. Při zkoumání motivů návštěvníků se potvrdila domněnka, že největší konkurenční výhodou sledovaného území je jedinečné přírodní prostředí.

Při formulování cílů budoucího využití oblasti cestovním ruchem a rekreací je třeba mít na zřeteli především tu skutečnost, že primární zdroje pro turistické aktivity v regionu Lipenska tvoří zejména atraktivní přírodní prostředí, včetně kulturních a historických památek. Chceme-li, aby využívání krajiny turistickými a rekreačními aktivitami mělo v dlouhodobé perspektivě udržitelný charakter, musíme se postarat o zachování těchto primárních zdrojů. Veškeré turistické i rekreační aktivity by proto měly být uskutečňovány vždy s ohledem na životní prostředí. V popředí zájmu by tedy neměly stát ekonomické cíle maximálních zisků z cestovního ruchu, ale spíše rozvoj ve smyslu kvalitativního růstu. Přesto by se mohl cestovní ruch podílet na hospodářském rozvoji regionu ještě větší měrou než doposud.

Cestovní ruch v oblasti Lipensko by měl být pod záštitou sdružení Svazek Lipenských obcí za účelem společného postupu a vyjednávání, který by v tomto ohledu velmi úzce spolupracoval s ostatními zainteresovanými subjekty jako jsou např. obecní úřady, soukromí podnikatelé, neziskové organizace apod. Obecná doporučení pro další vývoj využití území cestovním ruchem a rekreací jsou uvedena v následující tabulce č. 10.

Tabulka č. 10: Obecná doporučení

Zlepšení kvality CR na straně nabídky	- průběžné zjišťování informací o poptávce po turistických službách
	- zjišťování informací o potenciálních návštěvnících
	- provedení marketingové studie, která by navrhla nové turistické produkty, vhodné pro další rozvoj
Vytvoření strategie pro přilákání nových spotřebitelských skupin	- provedení marketingové studie s ohledem na přilákání nových spotřebitelských skupin, které by mohly napomoci ke zlepšení ziskovosti existujících turistických zařízení
	- opatření pro umožnění rekreace invalidním občanům v oblasti
	- opatření pro umožnění rekreace mladých lidí
	- opatření pro umožnění rekreace lidí s nízkými příjmy
Zajištění kvality	- zavedení určitých standardů kvality služeb
Vytváření specifických forem CR	- podpora a vzdělávání podnikatelů v oblasti CR tak, aby rozvíjeli turistické produkty založené na poznávání místního přírodního a kulturního dědictví, které by byly kompatibilní s cíli ochrany přírody
Ochrana životního prostředí	- údržba veřejných prostranství v obcích a zachování diverzity krajiny (zachování typických prvků krajiny, ochrana a zlepšení architektonického dědictví a místních budov)
Zachování a zkvalitňování kvality života místního obyvatelstva	- účast místního obyvatelstva při rozhodování o dalším vývoji využití území cestovním ruchem a zapojení místního obyvatelstva v organizaci a řízení cestovního ruchu v území

Zdroj: autorka, 2009

9 Závěr

Snahou Svazku Lipenských obcí je vytvořit oblast se zachovalou přírodou a čistým životním prostředím, která by plně využívala potenciál přírodního, kulturního a historického dědictví pro svůj hospodářský rozvoj. Obce se v následujícím období chtějí zaměřit zejména na vytvoření a následnou propagaci produktů a služeb cestovního ruchu na takové úrovni, která bude lákat návštěvníky z ČR i ze zahraničí po celý rok a maximálně splní jejich očekávání a zanechá v nich pocit příjemně stráveného pobytu. Takováto nabídka by měla směřovat k plnohodnotnému využití místního potenciálu pro zlepšení podmínek pro rozvoj podnikání v území, tím i ke snížení nezaměstnanosti a celkovému zlepšení konkurenceschopnosti regionu.

Pro potřeby diplomové práce bylo provedeno dotazníkové šetření. Cílem primárního výzkumu v terénu bylo provést analýzu po stránce kvality služeb, cenové hladiny a návštěvnosti vymezeného regionu. Syntéza analýzy nabídky cestovního ruchu v oblasti a dotazníkové šetření umožnila vytipovat určité problémové body a na jejich základě navrhnout opatření. Jedním z rámcových opatření je zkvalitnění a rozšíření základních služeb cestovního ruchu. Region disponuje relativně nadprůměrnou nabídkou ubytovacích zařízení (více než 24 tis. lůžek), jejich kvalita však nedosahuje ani nutného minimálního standardu. Větší část těchto zařízení totiž vznikla transformací původních objektů individuální rekreace případně podnikové rekreace bez provedení nutných investic do zlepšení standardu nikoliv jen z pohledu kvality, ale i např. z pohledu směrných předpisů EU. K plnému uspokojení zákazníků již nestačí jen dostatečná kapacita, přijatelná cena a standardní kvalita ubytovacích a stravovacích služeb. Zařízení, které vyhoví speciálním potřebám jednotlivých segmentů zákazníků a uspokojí nejen potřebu přenocování a stravování, získají na trhu jistou konkurenční výhodu. Podobná zásada platí také pro poskytovatele dopravních služeb, kteří musí vyjít vstříc nejen potřebám cyklistů, ale také například potřebám lidí se sníženou schopností pohybu.

Dalším rámcovým opatřením je rozšíření nabídky volnočasových aktivit vytvářením nových produktů. Nabídka volnočasových aktivit je téměř výhradně orientována na klasické formy turistiky (pěší turistiku, cykloturistiku, vodní turistiku). Dotazníkové

šetření ukázalo, že tyto druhy turistiky sice jsou ve většině případech hlavním lákadlem turistů, avšak mnozí z nich projeví zájem i o jiné aktivity, jako jsou například in-line skating, jízda na koni, rybaření. K těmto aktivitám často chybí potřebné zázemí a doprovodné služby (půjčovny). Je nutné hledat nové možnosti takových aktivit, které při vysoké účinnosti a minimálním zatížení životního prostředí uspokojí širší spektrum návštěvníků.

Vícedenní programy nabízené celoročně a skládající se z kombinace více služeb (ubytování, zapůjčení sportovního vybavení, průvodce, tištěné materiály apod.) zajistí oblasti nejen více návštěvníků i v době mimo hlavní sezónu, ale především jejich delší pobývání v oblasti a nákup většího množství služeb. Dále je vhodné některé programy sestavit na míru určitému segmentu návštěvníků (senioři, mladí lidé hledající fyzicky náročnější vyžití a dobrodružství, zahraniční návštěvníci mají vyšší nároky na kvalitu služeb apod.).

Samotné vytvoření produktu cestovního ruchu bez jeho cílené propagace nepřinese očekávané výsledky. Jako vhodná forma propagace, která osloví největší počet potenciálních návštěvníků, se podle výstupů dotazníkového šetření jeví internet. Většina návštěvníků sledované oblasti, kteří navštívili oblast poprvé, využila právě světové internetové sítě k získání informací při rozhodování o své dovolené. Žádné internetové stránky neposkytují kompletní přehled všech nabízených produktů cestovního ruchu včetně základních a doplňkových služeb oblasti. Zájemce o informace je pak nucen prohledávat mnoho stránek různých co do kvality i kvantity informací. Právě díky neúplným informacím na internetu je stále aktuální, návštěvníka, který již region navštívil, upozornit na další možnosti, které oblast skýtá, a to nejlépe tištěnými propagačními materiály umístěnými v informačních centrech a zařízeních cestovního ruchu. Výhodami další formy propagace, která může napomoci rozvoji oblasti, a to prezentace produktů na výstavách veletrzích, je především nadnárodní či nadregionální dopad a možnost navázání nových kontaktů a získání cenných zkušeností.

10 Summary

The purpose of the bachelor work was to analyze contemporary situation of travel trade and suggest further possibilities of development.

The Lipno region is a country whose strength is in nature. Genius loci of the region reside exactly in variety and diversity of the landscape with treasury of nature sanctuaries and cultural sights. Image of the region should be created according to this idea.

The way of this work is concerned of the region which is created by 14 cadastral units. Main aims of this work are to analyze Lipensko regarding to the tourism and to make a suggestion of new tourist product.

Before analysis of tourism and its intensity was needed to point out the focused region. Next step was to make analysis of this region by literature, by software ArcMAP and its Spatial Tools and by questionnaire survey.

These analysis shows us main characters of region Lipensko, its strong and weak sides.

The work required questionnaire research. The purpose of the research was to gain information about the visitors. Questionnaire survey said us that tourists want to Berger level of accommodation services, to make information about this region more available and to enlarge offer of tourists services. Next point of this survey show us that tourists stay here mostly for 2 – 4 days. On the other hand this survey tells us that tourists would like to visit this region again in the future.

The project makes the region more attractive for visitors by creating regional tourism products. This project imports on the improvement and development of the existing infrastructure, increasing of the visit rate and local residents will benefit by using these outputs. The positive side will be reducing the seasonal attendance and spreading it through the whole year. The contribution of the tourism development dwells in creating new positions for people. Also the prolongation of visitors average stay duration in the region will bring increasing earnings from the tourism.

11 Seznam literatury a zdrojů informací

11.1 Odborné publikace

ANDĚRA, M., ZAVŘEL, P. *Šumava : Příroda, historie, život*. Praha : Baset, 2003. 800 s. ISBN 80-7340-021-9

DAVID, P., SOUKUP, V. *Šumava - Lipno : Průvodce po Čechách, Moravě, Slezsku*. Praha : S & D, 2000. 103 s. ISBN 80-86050-52-1

FORET, M., FORETOVÁ, V. *Jak rozvíjet místní cestovní ruch*. Praha : Grada Publishing, 2001. 178 s. ISBN 80-247-0207-X

HORNER, S., SWARBROOKE, J. *Cestovní ruch, ubytování a stravování, využití volného času*. Praha : Grada, 2003. 486 s. ISBN 80-247-0202-9

HRABÁNKOVÁ, M., HÁJEK, T. *Management cestovního ruchu*. České Budějovice : Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zemědělská fakulta, 2002. 82 s. ISBN 80-7040-580-5

KLUFOVÁ, R. *Cestovní ruch Třeboňska*. [s.l.], 2003. 144 s. Dizertační práce

KOMÁRKOVÁ, J., KOPÁČKOVÁ, H. *Geografické informační systémy : pro kombinovanou formu studia*. Pardubice : Univerzita Pardubice, 2005. 55 s. ISBN 80-7194-819-5

MALÁ, V. *Cestovní ruch*. Praha : Vysoká škola ekonomická, 1999. 83 s. ISBN 80-7079-443-7

MARTAN, M. *Průvodce Šumavou : 50 nejkrásnějších turistických tras po horách a údolím Šumavy*. Plzeň : Freytag & Berndt, 1998. 159 s. ISBN 80-85822-05-9

NEUMANN, J. *Geografická informace*. Praha : Ministerstvo hospodářství ČR, 1996. 83 s.

ORIEŠKA, J. *Technika služeb cestovního ruchu*. Praha : Idea servis, 1999. 244 s. ISBN 80-85970-27-9

PÁSKOVÁ, M., ZELENKA, J. *Výkladový slovník cestovního ruchu*. Praha : Ministerstvo pro místní rozvoj, 2002. 448 s. ISBN 80-239-0152-4

STREIT, U. *Geoinformatics*. [s.l.] : Universitat Münster, 1997. 24 s. Dostupný z WWW: <http://ifgi.uni.muenster.de/vorlesunfen/geoinformatics>

ŠTĚPÁNEK, V., KOPAČKA, L., ŠÍP, J. *Geografie cestovního ruchu*. Praha : Karolinum, 2001. 228 s. ISBN 80-246-0172-9

TUČEK, J. *Geografické informační systémy*. Praha : Computer Press, 1998. 424 s. ISBN 80-7226-091-X

VOŽENÍLEK, V. *Geografické informační systémy. I., Pojetí, historie, základní komponenty*. Olomouc : Vydavatelství Univerzity Palackého, 1998. 173 s. ISBN 80-7067-802-X

11.2 Internetové zdroje

<http://www.jiznicechy.cz>

<http://www.mmr.cz>

<http://www.mvcr.cz>

<http://www.eceat.cz>

<http://www.magconsulting.cz>

<http://www.lipno.info>

<http://www.vyssibrod.cz>

<http://www.ckrumlov.cz>

<http://www.horniplana.cz>

<http://www.czso.cz>

<http://www.vdb.czso.cz>

Seznam tabulek, grafů a obrázků a map

Tabulky:

Tabulka č. 1: Svazek Lipenských obcí, str.19

Tabulka č. 2: Přibližné vzdálenosti a doby trvání cesty vozem z vybraných měst, str. 29

*Tabulka č. 3: Přehled informačních center včetně jejich provozní doby a kontaktů,
str. 32*

Tabulka č. 4: Přehled turistických center, str. 33

Tabulka č. 5: Stupnice hodnot, str. 44

Tabulka č. 6: Stupnice hodnot, str. 44

Tabulka č. 7: Koeficienty KRV, str. 47

Tabulka č. 8: Váhy stanovené na základě dotazníkového šetření, str.50

Tabulka č. 9: Váhy parciálních proměnných SRP, str. 53

Tabulka č. 10: Obecná doporučení, str. 79

Grafy:

Graf č. 1: Nezaměstnanost, str. 35

Graf č. 2: „Jaký je účel Vaší cesty do této oblasti?“, str. 62

Graf č. 3: „Jiný účel cesty?“, str. 63

Graf č. 4: „Jak často navštěvujete tuto oblast?“, str. 63

*Graf č. 5: „Jak jste se dozvěděl/a o možnosti trávení Vašeho volného času v této
oblasti?“, str. 64*

*Graf č. 6: Zdroj informací o oblasti těch respondentů, kteří navštívili oblast poprvé,
str. 65*

Graf č. 7: „Jak dlouho se v regionu Lipensko zdržíte?“, str. 66

Graf č. 8: „V jakém typu ubytovacího zařízení jste ubytován/a?“, str. 67

Graf č. 9: „Jak hodnotíte úroveň ubytovacích služeb?“, str. 67

Graf č. 10: Hodnocení úrovně podle typu ubytování, str. 68

Graf č. 11: „Jak hodnotíte cenu ubytovacích služeb?“, str. 69

Graf č. 12: Hodnocení cen podle typu ubytování, str. 69

Graf č. 13: „Jaké sportovní aktivity či služby byste uvítali v této oblasti?“, str. 70

Graf č. 14: „Jaké formy turistiky se podle Vás na Lipensku uskutečňují?“, str. 71

Graf č. 15: Struktura návštěvníků, str. 72

Graf č. 16: Struktura zahraničních návštěvníků podle státu, ze kterého přichází, str. 73

Graf č. 17: Struktura návštěvníků podle pohlaví, str. 73

Graf č. 18: Struktura návštěvníků podle věku, str. 74

Graf č. 19: Struktura návštěvníků podle vzdělání, str. 74

Graf č. 20: Struktura návštěvníků podle jejich bydliště, str. 75

Obrázky:

Obr. 1: GIS jako výsledek paralelního vývoje v mnoha oborech pracujících
s prostorovými informacemi, str. 10

Obr. 2: Vědní disciplíny a oblasti lidské činnosti, které se podílely na formování GIS,
str. 11

Obr. 3: Strukturální komponenty a hlavní funkce GIS, str. 12

Mapy:

Mapa č. 1: Svazek Lipenských obcí, str. 20

Mapa č. 2: Hustota lůžek všech rekreačních objektů v jednotlivých k. ú., str. 38

Mapa č. 3: Hustota lůžek hromadných rekreačních objektů v jednotlivých k. ú., str. 38

Mapa č. 4: Počet lůžek všech rekreačních objektů / 100 rezidentů v jednotlivých k. ú.,
str. 40

Mapa č. 5: Počet lůžek hromadných rekreačních objektů / 100 rezidentů v jednotlivých
k. ú., str. 40

Mapa č. 6: Hodnota KRF při započítání všech ubytovacích kapacit, str. 42

Mapa č. 7: Hodnota KRF pouze při započítání ubytovacích kapacit v hromadných
Zařízeních, str. 42

Mapa č. 8: Hodnoty ZRP dosažené při započítání počtu lůžek, str. 45

Mapa č. 9: Hodnoty ZRP dosažené díky hustotě obyvatel, str. 45

Mapa č. 10: Hodnoty KRV, str. 47

Mapa č. 11: Přírodní rekreační potenciál, str. 50

Mapa č. 12: Přírodní rekreační potenciál, str. 51

Mapa č. 13: Socioekonomický rekreační potenciál, str. 54

Mapa č. 14: Socioekonomický rekreační potenciál, str. 55

Mapa č. 15: Celkový rekreační potenciál – součet, str. 56

Mapa č. 16: Celkový rekreační potenciál – součet, str. 57

Mapa č. 17: Celkový rekreační potenciál – průměr, str. 58

Mapa č. 18: Celkový rekreační potenciál – průměr, str. 59

Seznam příloh

Příloha 1: Dotazník

Příloha 2: Fotogalerie

Příloha 1: Dotazník

CESTOVNÍ RUCH NA LIPENSKU

Vážení návštěvníci,

jmenuji se Lucie Zágorová a jsem studentkou 5. ročníku Jihočeské univerzity, oboru obchodně-podnikatelského se specializací na cestovní ruch. Dovoluji si Vás požádat o vyplnění tohoto jednoduchého dotazníku, který přispěje k zodpovězení některých otázek spojených s výzkumem rekreační zatíženosti na Lipensku. Vámi uvedené údaje budou použity pouze pro diplomovou práci. Cílem dotazování je zjistit vnímání regionu v očích turistů. Výsledky šetření budou použity pro tvorbu turistického produktu, jenž by mohl zlepšit atraktivitu celého území.

Děkuji Vám za Váš čas a spolupráci

Bc. Lucie Zágorová

1. Jaký je účel Vaší cesty do této oblasti?

- ☐ pěší turistika
- ☐ cykloturistika
- ☐ vodní turistika
- ☐ jiný účel cesty: uveďte jaký

2. Jak často navštěvujete tuto oblast?

- ☐ jsem zde poprvé
- ☐ jednou až pětkrát jen v letních měsících
- ☐ více než pětkrát jen v letních měsících
- ☐ jednou až pětkrát v létě i v zimě
- ☐ více než pětkrát v létě i v zimě

3. Jak jste se dozvěděl/a o možnosti trávení Vašeho volného času v této oblasti?

- ☐ z vlastní zkušenosti
- ☐ reference od známých / přátel
- ☐ z internetu
- ☐ z televize, rozhlasu, tisku
- ☐ z propagačních materiálů (knihy, průvodci, katalogy cestovních kanceláří)
- ☐ z internetu
- ☐ z turistického informačního centra
- ☐ jiný zdroj informací

4. Jak dlouho se v regionu Lipensko zdržíte?

- ☐ 1 den
- ☐ 2 – 4 dny
- ☐ 5 – 7 dnů
- ☐ 8 a více dnů

5. Pokud zde trávíte více dní, v jakém typu zařízení jste ubytován/a?

- | | |
|-----------------------------------|--|
| ☐ hotel | ☐ kemp / tábořiště |
| ☐ pension | ☐ turistická chata |
| ☐ apartmán | ☐ vlastní / u známých |

☐ jiný typ: uveďte jaký

6. Jak hodnotíte úroveň ubytovacích služeb?

☐ velmi dobrá ☐ dobrá ☐ průměrná ☐ vyhovující ☐ nevyhovující

Důvod případné nespokojenosti:

7. Jak hodnotíte cenu ubytovacích služeb?

☐ velmi drahé ☐ spíše dražší ☐ průměrná cena ☐ spíše levné ☐ velmi levné

8. Jaké sportovní aktivity či služby byste uvítal/a v této oblasti?

(možnost více odpovědí)

☐ in-line skating

☐ rybaření

☐ tenisové kurty

☐ volejbalová hřiště

☐ hřiště pro děti

☐ venkovní bazén

☐ vyjížďky na koních

☐ golfová hřiště

☐ více stravovacích zařízení

☐ více ubytovacích zařízení

☐ půjčovny sportovních potřeb

☐ více informačních center

☐ jiné: uveďte jaké

.....

.....

.....

9. Jaké formy turistiky se podle Vás na Lipensku uskutečňují?

(max 6 odpovědí)

☐ pěší turistika

☐ cykloturistika

☐ turistika na koních

☐ vodní turistika

☐ běh na lyžích

☐ agroturistika (pobyt na farmě)

☐ rybářská turistika

☐ myslivost

☐ návštěva kulturních památek

☐ sportovní události

☐ festivaly, koncerty

☐ jiné:

.....

.....

10. Jaké formy turistiky by se daly rozvíjet v regionu Lipensko?

(max. 6 odpovědí)

☐ pěší turistika

☐ cykloturistika

☐ turistika na koních

☐ vodní turistika

☐ běh na lyžích

☐ agroturistika (pobyt na farmě)

☐ rybářská turistika

☐ myslivost

☐ návštěva kulturních památek

☐ sportovní události

☐ festivaly, koncerty

☐ jiné:

.....

.....

Prosím, uveďte základní údaje o Vaší osobě:

Pohlaví: ☐ muž ☐ žena

Věk: ☐ 0 – 20 ☐ 21 – 35 ☐ 36 – 49 ☐ 50 – 65 ☐ 66 – 79 ☐ 80 a více

Vzdělání: ☐ základní
 ☐ střední odborné - vyučen
 ☐ střední odborné - maturita
 ☐ vysokoškolské

Bydliště (okres):

Děkuji za Vaši ochotu a spolupráci a přeji příjemné prožití Vaší dovolené.

Příloha 2: Fotogalerie

Obrázek 1: Lipno



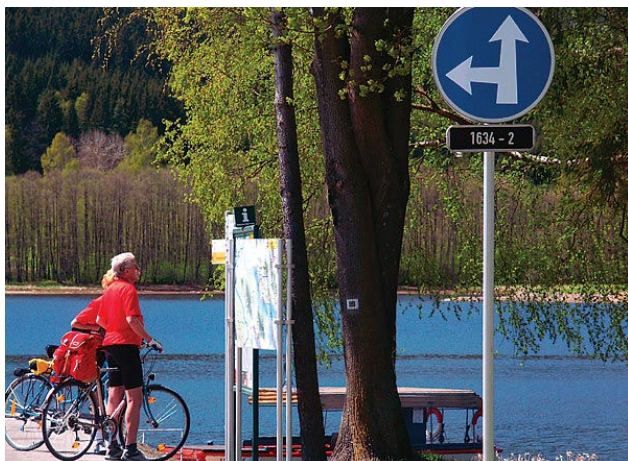
Zdroj: Fotoarchív Josefa Štemberka

Obrázek 2: Lipenská přehrada



Zdroj: Fotoarchív Josefa Štemberka

Obrázek 3: Cyklistika na Lipensku



Zdroj: www.lipensko.cz

Obrázek 4: Adalbert Stifter



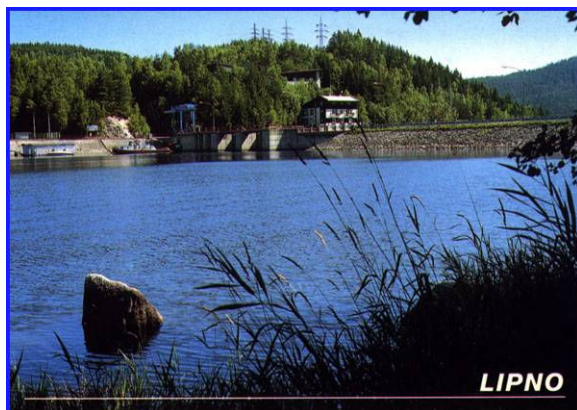
Zdroj: www.horniplanna.cz

Obrázek 5: Schwarzenberský plavební kanál



Zdroj: www.ckrumlov.cz

Obrázek 6: Lipno



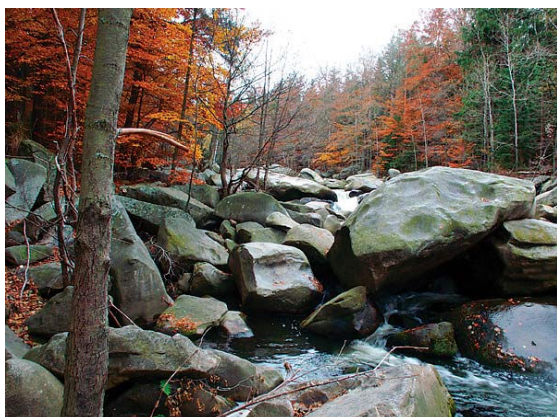
Zdroj: www.lipensko.cz

Obrázek 7: Přední Výtoň



Zdroj: Vlastní fotoarchív

Obrázek 8:



Zdroj: www.vyssibrod.cz